

STYRETS ÅRSMELDING FOR PERIODEN 14.3.15—9.4.16

FORENINGEN 2015–16	4
MEDLEMMENE	4
FORENINGENS ORGANER	7
REPRESENTASJON	13
MEDLEMSTILBUD	17
INTERNE ARRANGEMENTER OG FAGLIGE TILTAK	19
UTADRETTEDE ARRANGEMENTER OG FAGLIGE TILTAK	23
SAMARBEIDSPARTNERE/SAMARBEIDSFORA	28
FAG- OG KULTURPOLITIKK	34
INTERNASJONALT	34
NORSK KULTURPOLITIKK	38
LOVER, AVTALER OG ORDNINGER	41
KONTRAKTS- OG VEDERLAGSFORHANDLINGER	46
FORVALTNINGSORGANISASJONENE	48
FORLAGSAVTALER	51
STIPENDER	54
ØKONOMI	57

Foreningen 2015–16

Norsk Oversetterforening er en kunstnerorganisasjon. Foreningens medlemmer er norske skjønnlitterære oversettere, og foreningen har som formål å fremme yrkesgruppens faglige og økonomiske fellesinteresser. Sekretariatet ligger i Oslo. Foreningen er en ideell organisasjon med bibliotekvederlaget som hovedinntektskilde.

Medlemmene

NO har 333 medlemmer per 9. mars 2016

SEKS MEDLEMMER ER GÅTT BORT SISTE ÅR:

Olaug Berdal, født 1931, medlem siden 1990
Jorunn Hveem Carlsen, født 1930, medlem siden 1983
Aud Greiff, æresmedlem, født 1927, medlem siden 1976
Liv Hatle, født 1937, medlem siden 2005
Martin Nag, født 1927, medlem siden 1965
Rigmor Ottho, født 1923, medlem siden 1974

FORENINGEN HAR SEKS ÆRESMEDLEMMER:

Bente Christensen, Mari Finess, Birger Huse, Morten W. Krogstad, Mimi Omdahl og Leo Strøm.

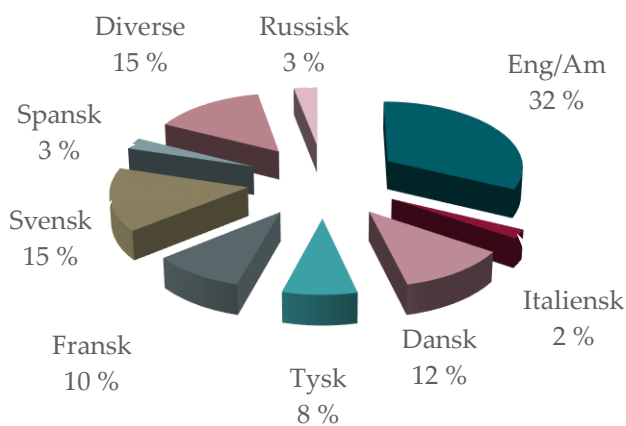
FORENINGEN HAR I PERIODEN FÅTT NI NYE MEDLEMMER:

Marianne Fischer, Alexander Leborg, Gunnhild Magnussen, Silje Ohren Strand, Hilde Stubhaug, Eva Ulven, Oskar Vistdal, Anne Cathrine Wollebæk og Jardar Nuland Østbø.

Ett medlem meldte seg ut av foreningen i 2015.

Gjennomsnittsalderen er 62,4 år per 9. mars 2016. Det er 51 % kvinner og 49 % menn. Gjennomsnittsalderen har steget med 2,5 år siden 2000. I 2016 fyller eldste medlem 96 år og yngste medlem 34 år. Det er 28 av foreningens medlemmer som for tiden bor utenlands. Av de resterende 305 medlemmene bor 202 i Oslo og omegn.

Språkfordeling figur 1

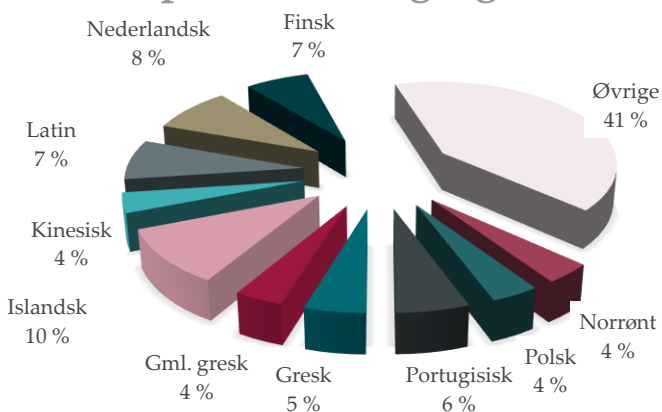
I følge foreningens register oversetter medlemmene per i dag fra 51 språk, de fleste fra mer enn ett. Språkfordelingen går frem av figur 1.

Diversegruppen på 15 % fordeler seg som i figur 2, der *Øvrige* representerer 43 språk med tre eller færre oversettere per språk.

I tillegg er 16 medlemmer oversettere fra norsk til andre språk: Bosnisk, bulgarsk, engelsk, hindi, hviterussisk, italiensk, japansk, koreansk, nederlandsk, slovakisk, tyrkisk, ukrainsk og ungarsk.

32 medlemmer oppgir oversettelser til nynorsk.

Språkfordeling figur 2

116 medlemmer rapporterte om utgitte oversettelser i 2015, og gjennomsnittsalderen på disse medlemmene er 55,2 år.

Totalt ble det rapportert inn 380 utgitte titler i 2015. Av disse er 17 titler oversettelser fra norsk – til seks språk. De øvrige 363 titler er oversatt fra 19 språk, der amerikanske og engelske titler dominerer med til sammen 177 titler. Fra svensk og tysk ble det innrapportert 49 titler fra hvert språk, 22 titler er oversatt fra dansk, 20 fra fransk og ti fra italiensk. De resterende 36 oversettelsene fordeler seg på 12 språk. Gjennomsnittlig sideantall på innrapporterte titler i 2015 var på 295.

Priser og utmerkelser til medlemmer

Bastianprisen 2015 ble tildelt **Oskar Vistdal** for oversettelsen av *Utsyn frå sørglaset* av Gyrðir Elíasson, utgitt av Bokvennen.

Bastianprisen for barne- og ungdomslitteratur 2015 ble tildelt **Torleif Sjøgren-Erichsen** for oversettelsen av *Rød revolt* av Pierce Brown, utgitt av Aschehoug.

Hieronymusdiplomet ble tildelt **Bodil Engen** for

«... usedvanlig omfattende og solid produksjon og for deltagelse i foreningens styre og stell»

Hieronymusdiplomet ble tildelt **Knut Johansen** for

«... verdifull praktisk, poetisk og teoretisk innsats for oversatt litteratur»

Løvebrølet ble ikke delt ut i perioden.

Jubelbrus ble tildelt **Sverre Dahl, Gøril Eldøen, Astrid Nordang og Hedda Vormeland.**

Kritikerprisen 2014 ble tildelt **Hege Susanne Bergan** for oversettelsen av *Bønn for Tsjernobyl* av Svetlana Aleksijevitsj, utgitt av Solum.

Berit Marianne Gabrielsen er tildelt Kongens fortjenstmedalje for sin innsats for litteraturens fremme.

Kulturdepartementets oversetterpris 2015 ble tildelt **Hilde Stubhaug** for oversettelsen av Andrew Smiths *Gresshoppejungel*, utgitt av Aschehoug.

Foreningens organer

STYRET

Velges på årsmøtet. Foreningsleder: Ika Kaminka, fungerende nestleder: Bjørn Herrman, Erik Egeberg, Erik Krogstad, Jon Rognlien, Kristina Solum, Kirsti Øvergaard. Valgt nestleder Hilde Rød-Larsen har vært i permisjon siden august 2015.

ADMINISTRASJONEN

Ansettes av styret. Daglig leder Hilde Sveinsson, foreningskonsulent Cora Skylstad, administrasjonskonsulent Berit Aas.

FAGLIG RÅD/STIPENDKOMITEEN

Velges på årsmøtet. Leder: Tommy Watz, nestleder: Inger Gjelsvik, Ingrid Haug, Preben Jordal, Eivind Lilleskjæret, Ute Neumann, Kirsti Øvergaard, styrets representant. Varamedlemmer til stipendkomiteen: Ragnhild Eikli, Bård Kranstad.

BASTIANKOMITEEN

Velges på årsmøtet. Leif Ekle, Hege Mehren, Knut Ofstad. Varamedlemmer: Heidi Grinde, Dina Roll-Hansen.

BASTIANKOMITEEN FOR BARN OG –UNGDOMSLITTERATUR

Velges på årsmøtet. Merete Alfsen, Anne Horn, Tor Tveite. Varamedlemmer: Kari Engen, Dagfinn Foldøy.

VALGKOMITEEN

Velges på årsmøtet. Bente Christensen, Thomas Lundbo, 2014–16, Magne Tørring, 2015–17. Varamedlem: Hedda Vormeland.

DIPLOMATET

Godkjennes av styret. Merete Alfsen, Kyrre Haugen Bakke, Hilde Lyng.

KOLLEGATREFFKOMITEEN

Godkjennes av styret. Bård Kranstad, Hilde Lyng, Hege Mehren.

SEMINARKOMITEEN

Godkjennes av styret. Leder Morten Hansen, Gøril Eldøen, Kari Engen, Kirsti Vogt. Fra administrasjonen: Cora Skylstad (november 2015-), Hilde Sveinsson.

OVERSATT AFTEN-KOMITEEN

Nedsettes av styret. Erik Krogstad, Kristina Solum, Hilde Rød-Larsen (- august 2015).

OVERSATTE DAGER-KOMITEEN

Nedsettes av styret. I programkomiteen fra NO: Johanne Fronth-Nygren, Tor Tveite, Kirsti Vogt. I administrasjonskomiteen fra NO: Cora Skylstad, Hilde Sveinsson.

STYRET

Det har vært avholdt seks styremøter i perioden, og det gjenstår ett før årsmøtet i april. Porteføljerådgiver Terje Nielsen orienterte styret om NOs plasseringer på det siste styremøtet i forrige periode, og det ble gjort noen endringer i investeringsprofilen, se side 60.

Valgt nestleder Hilde Rød-Larsen ble ansatt som redaktør for oversatt skjønnlitteratur i Gyldendal i august 2015 og søkte permisjon fra sitt nestlederverv. Fra samme tidspunkt trådte Bjørn Herrman inn som fungerende nestleder. Foreningsleder honoreres tilsvarende en stillingsbrøk på 50 %, nestleder 20 %. Styret besto av fire kvinner og fire menn frem til nestleder Hilde Rød-Larsen ble innvilget permisjon fra sitt verv.

*Styret fra venstre:
Erik Krogstad, Ika
Kaminka, Hilde Rød-
Larsen, Bjørn
Herrman, Jon
Rognlien, Kristina
Solum, Kirsti
Øvergaard, Erik
Egeberg.*

Leder gjennomførte i mars 2015 todagerskurset «Arbeidsrett for deg som ikke er jurist» i regi av Arbeidsmiljøsenenteret og deltok på

Norsk forening for opphavsretts årlige opphavsrettsseminar i Sandefjord.

- **Styreseminar**

I september ble det avholdt seminar for styret og administrasjonen på Rhodos. Bakgrunnen for dette var foreningens mangeårige engasjement i Three Seas Writers' and Translators' Council

(TSWTC) og oppbyggingen av det internasjonale forfatter-

og oversettersenteret Three Seas Writers' and Translators'

Centre. Det har vært uklarheter om forholdet mellom det

internasjonale senteret og det internasjonale styret, der

Magne Tørring har vært medlem med Tor Tveite som vara. I

møte med administrasjonen for senteret ble det klart at

senteret i 2011 skiftet navn til The International Writers' and

Translators' Centre, og at forholdet til det internasjonale styret har

endret karakter. Styret hadde også møte med leder i det

internasjonale styret, Gino Leineweber. Det henvises til

vedtaksforslag fra styret på side 79.

Foreningsleder Ika Kaminka åpnet styreseminaret på Vantaa

flyplass i Helsinki med foredraget *Oversetterforeningens*

artsbestemmelse. Hva slags dyr kan en oversetterforening være?

Seminaret fortsatte på Rhodos med foredraget *Fra solidaritet til*

samarbeid? Om NOs internasjonale arbeid generelt og vårt forhold til

TSWTC og senteret spesielt. Professor Spyros Siropoulos ved

University of the Aegean gjestet seminaret med foredraget *Censorship*

and freedom of speech in Ancient Greece: From heroic epic to democratic

Athens. Videre temaer var blant annet, *Penger inn og penger ut – om*

hvordan NO forvalter sine inntekter, Visjoner og vyer: Hvordan bli

bedre? Hva skal NO være? Hvem skal vi være til for? Er det noe vi ikke

gjør i dag som vi burde begynne med? Noe vi kan kutte? Forholdet til

medlemmene, til offentligheten, til forlagene og andre motparter. Temaet

Om habilitet, nennsomhet og skjønnsutøvelse i et lite fagmiljø var oppe

til debatt. Gjeldende avtaler og kontrakter ble diskutert, og

handlingsplanen for 2015-16 ble gjennomgått og videre arbeid

planlagt.

- **Møtelederkurs**

Våren 2015 ble det arrangert kurs for medlemmer som leder møter,

seminarer og kurs i NOs regi. Firmaet Invito Inspire ble engasjert,

og et lovende formøte ble avholdt. Kurset ble arrangert 22. april og hadde elleve deltakere inkludert administrasjonen.

Imidlertid levde verken kursopplegget eller kurslederne opp til forventningene, og evalueringene var svært negative. Foreningen ga skriftlig uttrykk for dette overfor kurslederne, og fikk, etter en del korrespondanse, halvert prisen.

- **Kurs for tillitsvalgte og ansatte**

Onsdag 6. mai ble det avholdt kurs for alle tillitsvalgte og ansatte i Rådhusgata 7. Styreleder i Aksjonærforeningen Bernt Bangstad snakket om styrearbeid, stortingsrepresentant Terje Bergo fra

Venstre ga råd om lobbyvirksomhet, og Renée Rasmussen, tidligere leder av MFO, nå i ledelsen for LO, orienterte om LOs arbeid med å lage en kultursektor og deres arbeid for også å representere næringsdrivende og frilansere.

Dagen var arrangert av nestlederne i NBU, NDF og NO og ble avsluttet med tverrorganisatorisk sosialt samvær.

*Fra handlingsplanen:
«I samarbeid med de andre
skribentforeningene i R7,
arrangere tillitsmannskurs»*

ADMINISTRASJONEN

Administrasjonen hadde frem til september 2015 to årsverk og har siden hatt tre. Etter at årsmøtet i 2015 besluttet ikke å ansette ny generalsekretær, men bevilget midler til ny stilling på budsjettet, ble arbeidet satt i gang med å ansette en person til den nyopprettede stillingen som foreningskonsulent. Stillingen ble utlyst 20. mai. Det kom inn 138 søknader. Det var 17 mannlige søkere. Etter to intervjuer i begynnelsen av juni ble Cora Skylstad ansatt med tiltredelse 1. september.

I forbindelse med nyansettelsen har administrasjonen vært gjennom en omorganiseringssprosess med omfordeling av arbeidsoppgaver og intern opplæring og kursing.

*Fra handlingsplanen:
«Utvikle nytt elektronisk
stipendsøkesystem»*

En viktig administrativ oppgave i perioden har vært videreutviklingen av det elektroniske søknadssystemet. Det arbeides også målrettet med å legge til rette for bedre kunnskapsoverføring. Som en del av dette arbeidet er det utarbeidet klarere retningslinjer for foreningens tillitsvalgte, komitémedlemmer osv. Administrasjonen har også utarbeidet en ABC over oppgaver og gjøremål.

Alle de ansatte er kvinner. Styret mener at arbeidsmiljøet i foreningen er godt. Arbeidslokalene er imidlertid lite tidsmessige. Det ble i februar 2015 foretatt en ergonomisk gjennomgang av de ansattes arbeidsplasser, og anbefalinger ble fulgt opp. Det er gjennomført medarbeidersamtaler og planleggingssamtaler.

Det har ikke vært skader eller ulykker i perioden. Det føres fraværstatistikk. Det har ikke vært langtidssykemeldte.

Foreningen forurenser ikke det ytre miljø utover det som er normalt for kontorvirksomheter med en viss reiseaktivitet.

- **Fort kultur**

Nettverket Fort kultur: Forum for tilskuddsordninger i kultursektoren, er et uformelt møtepunkt for ansatte i kulturorganisasjoner. Daglig leder møter for NO. Etter et aktivt første år i forumet, har aktiviteten vært mindre i 2015. På møte i november ble det bestemt å avholde et halvdagsseminar om arkivering, herunder om systemer for elektronisk arkivering og e-posthåndtering. Seminaret er planlagt avholdt før sommeren.

Seminaret i 2014 som omhandlet elektroniske søknadssystemer ledet til utviklingen av foreningens elektroniske søknadssystem. I tillegg til søknader til den årlige stipendsøknadsrunden benyttes samme system til foreningens mange ordninger og som påmeldingsskjema til blant annet kurs og seminarer.

- **Kurs**

De ansatte har i perioden vært på kurs i Excel, WordPress, pensjonsseminar og seminar om strategisk prosjektstyring. I tillegg deltok de ansatte på tillitsmannskurs, møtelederkurs og styreseminar. Som et ledd i overtakelsen av Det skjønnlitterære oversetterfond, har daglig leder deltatt på Stiftelsesforeningens seminar om kapitalforvaltning i stiftelser.

FORENINGENS KOMITEER OG UTVALG

- **Faglig råd**

Rådet leverer egen årsmelding som finnes på side 59.

- **Bastiankomiteene**

Komiteene begynte sitt arbeid kort tid etter årsmøtet i 2015. Det var innmeldt 54 oversettelser til Bastianprisen og 15 oversettelser til

Bastianprisen for barne- og ungdomslitteratur. I tillegg undersøkte komiteene og NOs administrasjon om det var aktuelle utgivelser som ikke var innmeldt og skaffet deretter disse til veie for vurdering.

- **Valgkomiteen**

Det ble avholdt et igangsettingsmøte i komiteen i oktober, og det er utarbeidet et dokument som omhandler rollekombinasjoner og interesserepresentasjon, som blant annet har som mål å skulle lette valgkomiteens arbeid.

- **Diplomiatet**

Arbeidet i Diplomiatet har i perioden foregått fortløpende, og både valg av eventuelle mottakere av Hieronymus-diplomet og Løvebrølet samt egnet tildelingstidspunkt har vært diskutert.

- **Kollegatreffkomiteen**

Kollegatreffkomiteen har stått for fire arrangementer i foreningsperioden, se mer på side 22. Komiteen fikk støtte til å delta på bokmessen i Dublin i november 2015.

- **Oversatt Aften-komiteen**

Komiteen har i perioden vært ansvarlig for åtte arrangementer. De seks første ble avholdt på Last Train, de siste to på Litteraturhuset i Oslo. Se mer på side 24.

- **Seminarkomiteen**

Seminarkomiteens arbeid startet med evaluering av foregående høstseminar og planlegging av 2015-seminaret før jul i 2014. Komiteen har hatt utstrakt møtevirksomhet og e-postutveksling frem til seminaret som ble avholdt siste helg i september. Planlegging av 2016-seminaret startet i november 2015, og komiteen har siden hatt to møter.

- **Oversatte dager-komiteen**

OD-komiteen har bestått av seks programansvarlige, tre fra NO og tre fra NFFs oversetterutvalg, i tillegg til to administrativt ansatte fra NO og en fra NFF, som har tatt seg av praktiske oppgaver. I skrivende stund er NO i ferd med å utbetale honorarer og avslutte regnskapet. Se mer på side 23.

Representasjon

I SAMARBEIDSORGANER

NFOF – NORSK FORFATTER- OG OVERSETTERFOND

Ika Kaminka, vara: Hilde Rød-Larsen (-15.8.15), Bjørn Herrman (15.8. -)

SOS – SKRIBENTORGANISASJONENES SAMARBEIDSUTVALG

Ika Kaminka

NFOR – NORDISK FORFATTER- OG OVERSETTERRÅD

Ika Kaminka

CEATL – CONSEIL EUROPEEN DES ASSOCIATIONS DE TRADUCTEURS LITTERAIRES

Ika Kaminka.

I arbeidsgruppen for opphavsrett: Bjørn Herrman

TSWTC – THREE SEAS WRITERS' AND TRANSLATORS' COUNCIL

Magne Tørring, varamedlem: Tor Tveite

NETTVERKSTED.NO

I styret: Ika Kaminka, Hilde Sveinsson. Redaktør: Magne Tørring.

I arbeidsgruppen for revitalisering: Lisa Vesterås

KUNSTNERNETTVERKET

Utvalget for skatt, trygd og pensjon: Ika Kaminka, leder

I AU for skribentene: Sigmund Løvåsen

FRILANSINITIATIVET

Ika Kaminka

I ANDRE ORGANISASJONER

KOPINOR, FOR DE SKJØNNLITTERÆRE

I styret: Mette Møller (DnF), varamedlem: Pål Giørtz, medlem i fordelingsnemda: Monica Boracco (NDF)

I representantskapet for NO: Ika Kaminka, varamedlem: Hilde Rød-Larsen (-15.8.15), Bjørn Herrman (15.8.15-)

NORWACO, FOR FORFATTERNE

I styret: Jan Terje Helmli (NFF), leder, Pål Giørtz (NDF), varamedlem

BIBLIOTEKVEDERLAGSFORHANDLINGER, FOR DE SKJØNNLITTERÆRE

I forhandlingsutvalget: Ika Kaminka, Mette Møller (DnF)

FORENINGEN !LES

I styret: Ika Kaminka, varamedlem

BIBLIOTEKSENTRALENS FORMIDLINGSPRIS

I juryen: Tommy Watz

NORSK PEN

Fribyforfatterens arbeidsutvalg: Hilde Rød-Larsen

Fengslede forfatteres komité: Hilde Rød-Larsen

BOKHYLLA.NO

I forhandlingsutvalget for vederlagsfordeling: Bjørn Herrman, Mette Møller (DnF), Sigmund Løvåsen (DnF)

DEN KULTURELLE SKOLESEKKEN, FOR SKRIBENT-ORGANISASJONENE

I forhandlingsutvalget: Pål Giørtz (NDF)

I OFFENTLIGE ORGANER

NORSK KULTURRÅD

I vurderingskomiteen for innkjøpsordningen for oversatt skjønnlitteratur (-2016): Steinar Lone, Tone Formo, varamedlem

I kontaktutvalget for innkjøpsordningene: Hilde Rød-Larsen/Ika Kaminka

FOND FOR LYD OG BILDE, FOR SKRIBENTORGANISASJONENE

I styret: Roald Kaldestad (DnF)

I Utvalget for tekst: Ellisiv Lindkvist (SOS), Helga Gunerius Eriksen (SOS), varamedlem

STATENS KUNSTNERSTIPEND, ANDRE KUNSTNERGRUPPER, FOR SKRIBENTORGANISASJONENE

Malmfrid Hovsveen Hallum (NDF)

ANNEN REPRESENTASJON

DET SKJØNNLITTERÆRE OVERSETTERFOND

Tidligere Bokklubbenes skjønnlitterære oversetterfond.

Interimsstyre: Bjørn Herrman, leder, Ika Kaminka, Hilde Sveinsson

DELTAELSE PÅ MØTER OG KONFERANSER I INN- OG UTLAND

MARS

Arbeidsrett for ikke-jurister, kurs i regi av Arbeidsmiljøseneteret:
Ika Kaminka

DnF, årsmøte: Ika Kaminka

NDF, årsmøte: Bjørn Herrman

NFF, årsmøte: Kristina Solum

Opphavsrettskurs, Sandefjord: Ika Kaminka

Kritikerprisen for beste oversettelse, utdeling: Ika Kaminka, Hilde Sveinsson

Kulturdepartementets priser for barne- og ungdomslitteratur,
utdeling: Tommy Watz.

Statens kunstnerstipender, informasjonsmøte: Hilde Sveinsson

APRIL

Facklig konferens i Norrköping, i regi av Översättarsektionen i SFF:
Ika Kaminka

Norsk forfattersentrum, årsmøte: Bjørn Herrman

Kopinor, årsmøte: Ika Kaminka

Litteraturen i tall, Kulturrådet: Ika Kaminka

Oversatt, men ikke oversett, Bergen: Toril Hanssen

Kritikerlaget, årsmøte: Kristina Solum

NBU, årsmøte: Kirsti Øvergaard

NAVIO, årsmøte: Jon Rognlien

MAI

NFOR, generalforsamling, Reykjavik: Ika Kaminka, Hilde Rød-
Larsen, Hilde Sveinsson

NORNE-møte, Reykjavik: Ika Kaminka, Hilde Rød-Larsen

Norsk litteraturfestival, Lillehammer: Bente Christensen, Turid
Farbregd, Inger Gjelsvik, Hilde Rød-Larsen, Kristina Solum, Brit
Sæthre, Magne Tørring

Kulturkaffekopp, AP, Stortinget: Ika Kaminka

Gyldendal, generalforsamling: Jon Rognlien

Norsk opphavsrettsforening, møte: Bjørn Herrman, Jon Rognlien

JUNI

Innspillsmøte om åndsverkloven: Ika Kaminka

CEATL, årsmøte, Milano: Bjørn Herrman, Ika Kaminka

NTO, årsmøteseminar: Bjørn Herrman

SV, kulturkonferanse: Bjørn Herrman

AUGUST

Kunstnernetverket, stand Arendalsuka: Ika Kaminka

Bjørnsonfestivalen: Pedro Alvarez, Ragnhild Eikli, Kristina Solum, Kristin Sørsdal, Magne Tørring

Hedda-prisen, utdeling: Tommy Watz

SEPTEMBER

Samfunnsviternes karrieredag: UiO, Hilde Lyng

Kapittel, oversetterverksted: Gøril Eldøen, Johanne Fronth-Nygren (arr.); Gunstein Bakke og Erling Kittelsen, medv.

PLR-konferanse, Haag: Ika Kaminka

Oversatt, men ikke oversett, Bergen: Rune R. Moen

Fengslede forfatteres komité, Temakveld Iran: Kirsti Øvergaard

OKTOBER

STF, Translatørdagen, Oslo: Kristina Solum

Ordkalotten, Tromsø: Erik Egeberg

NOVEMBER

Kulturrådet, årskonferanse og 50-årsjubileum, Harstad: Bjørn Herrman

CEATL, møte i arbeidsgruppe for opphavsrett, København: Bjørn Herrman

Bokhandlerprisen, utdeling: Erik Krogstad

NFFs oversetterseminar: Ika Kaminka, Hilde Sveinsson

Kopinor, seminar: Jon Rognlien, Kirsti Øvergaard

Fengslede forfatteres komité, Temakveld Eritrea: Johanne Fronth-Nygren, Hilde Rød-Larsen

Statens kunstnerstipend, kurs: Hilde Sveinsson, Tommy Watz

DESEMBER

Brageprisen, utdeling: Bjørn Herrman

BI, strategisk prosjektstyring, seminar: Hilde Sveinsson

Stiftelsesforeningen, seminar: Hilde Sveinsson

JANUAR

Statens kunstnerstipend, innspillsmøte: Ika Kaminka, Hilde Sveinsson

FEBRUAR

Oversatt, men ikke oversett, Bergen: Hege Mehren

Kopinor, seminar: Bjørn Herrman

Medlemstilbud

- **Kulturreise**

Kulturreisen til Sverige var planlagt arrangert i oktober 2015, men den ble utsatt til april 2016 på grunn av stort arbeidspress i administrasjonen i 2015. En kort presentasjon av reisen ble foretatt på julemøtet i november. Invitasjon med påmelding ble sendt ut i februar, og gruppen er nå satt sammen og klar til avreise 22. april.

- **Berlin**

NO har siden 2009 eid en leilighet i Starnberger Straße 8 i Berlin, som medlemmer kan søke om opphold i etter utlysing to ganger i året.

*Fra handlingsplanen:
«Arrangere
medlemsreise til
Sverige høsten 2015»*

Høsten 2013 innførte byregjeringen i Berlin strenge restriksjoner for å begrense såkalte ferieleiligheter. Fra 2014 må alle utleieleiligheter ha en egen tillatelse, en såkalt «negativ-attest» hvor det blant annet bekreftes at leiligheten ikke leies kommersielt ut til turister, for at man skal kunne fortsette å bruke leiligheten som før. NO har søkt om en slik, og argumentert for at leiligheten benyttes som arbeidssted for

kulturarbeidere. Som svar på søknaden er det kommet informasjon om at saken skal drøftes på høyere hold, og det vil ikke komme noen avklaring før i slutten av 2016.

I 2015 sto leiligheten tom i syv uker. De fleste leieavtalene var for én uke av gangen, men åtte medlemmer leide i to uker i strekk.

Foreningens kontaktperson i Berlin flyttet i 2014 fra byen på svært kort varsel, og det arbeides for å finne en akseptabel erstatning, noe som har vist seg å være en utfordring.

Også i løpet av 2015 har det kommet noen klager fra leiligheten under på støy, men ingen disse har vært formidlet via husforvalter. Noen innbo-utskiftninger har vært nødvendig i perioden, og i februar var leiligheten uten varmt vann i en periode. Leiligheten tas fremdeles godt vare på av brukerne.

Det har vært en økning i avbestillinger av tildelte uker på så kort varsel at det har vært vanskelig å få andre leietakere.

Administrasjonen er driftsansvarlig for leiligheten.

- **Kollegahjelp**

Alle nye medlemmer og avviste søkere får tilbud om kollegahjelp, hvilket vil si at en erfaren oversetter leser og kommenterer en oversettelse under arbeid. Tilbudet har vært benyttet av tre oversettere i perioden, ett medlem og to ikke-medlemmer.

- **Konsulenthjelp**

Alle medlemmer har årlig inntil kr 5 000 til å honorere konsulenter etter fastsatte retningslinjer. Elleve medlemmer benyttet ordningen i 2015.

- **Kontorplasser i Litteraturhuset i Oslo**

Foreningen disponerer ett kontor og en munkecelle på loftet i Litteraturhuset. Plassene utlyses to ganger i året, og begge har vært tildelt i hele 2015.

- **Nettverksted.no**

Nettstedet eies av NFF, NAViO og NO. Andre organisasjoner kan

kjøpe tilgang til sine medlemmer etter avtale, og det er også åpent for enkeltabonnenter. Revitalisering av nettstedet har stått på dagsorden i lengre tid, og i 2015 ble det nedsatt en arbeidsgruppe på tre personer, som med

*Fra handlingsplanen:
«I samarbeid med medeierforeningene NFF og NAViO, arbeide for å revitalisere Nettverkstedet»*

Interne arrangementer og faglige tiltak

---

bistand fra redaktøren skal legge frem et forslag til ny plattform og omorganisering av innhold i løpet av 2016.

- **Scenekort**

Alle medlemmer av foreningen får tilbud om Scenekort som gir opptil 50 % rabatt på alle teatre og scener som er medlem av NTO. For teatersesongen høst 2015/vår 2016 mottok 306 medlemmer scenekort. Noen medlemmer får via andre foreninger, og noen få har gitt beskjed om at de ikke ønsker kortet. Nytt fra og med denne sesongen er at kortet også sendes elektronisk til de som har smarttelefon.

- **Visittkort**

Foreningen tilbyr alle medlemmer visittkort med NOs farge og logo til rabattert pris. Tilbud om dette sendes ut en gang i året. I 2015 var det 16 medlemmer som benyttet seg av dette tilbudet.

- **Medlemsundersøkelse**

Som fastsatt i handlingsplanen skal det gjennomføres en spørreundersøkelse om medlemmenes kår. Undersøkelse sendes ut i løpet av våren.

*Fra handlingsplanen:
«Gjennomføre
spørreundersøkelse om
oversetternes kår»*

Interne arrangementer og faglige tiltak

- **Årsmøte**

NOs årsmøte i 2015 ble avholdt 14. mars. Det var 109 stemmeberettigede til stede. Møtet hadde ti eksterne gjester. Fra administrasjonen møtte Hilde Sveinsson.

Foreningsleder Ika Kaminka innledet om bibliotekvederlaget og den kulturpolitiske bakgrunnen for dette, og hvordan dette er medvirkende til foreningens solidaritetstenkning. Kaminka oppsummerte Kunstnerøkonomiutredningen, og viktige punkter ble trukket frem. Det ble videre gjort rede for på hvilken måte utredningen kan virke inn på de skjønnlitterære oversetternes virke og kår. Kaminka redegjorde for NOs internasjonale arbeid der den globale utviklingen i opphavsrettsområdet tvinger foreningen til å

Interne arrangementer og faglige tiltak

---

se på den internasjonale aktiviteten som en del av hele foreningens virksomhet. Hun avsluttet med å snakke om arbeidet med å utvikle det administrative arbeidet og den administrative staben.

Noen punkter i styrets årsmelding ble kommentert. Regnskapet for 2015 ble godkjent med én stemme mot og to avholdne.

Det ble lagt frem to vedtaksforslag.

* Om hvorvidt NO har behov for generalsekretær, hvor det ble fattet enstemmig vedtak om at ny generalsekretær ikke ansettes.

* Om endring i vedtektene for Bastianprisen der følgende tillegg ble vedtatt: *Prisen kan også gis for en serie dersom et bind i denne er utkommet året før.*

Det ble lagt frem to forslag til vedtektsendringer.

* Tillegg i formålsparagrafen, der vedtaket ble å legge til punktet: *arbeide for å høyne oversetterfagets status og synliggjøre oversetteren som opphavsmann.*

* Bruk av fullmakter, der to alternativer ble lagt frem. Det ble fattet vedtak om ny § 7 Avstemninger, se foreningens vedtekter bakerst.

Handlingsplanen ble godkjent med et par mindre rettelser.

Budsjettet ble vedtatt mot én stemme.

Valgkomiteens innstillinger ble enstemmig vedtatt.

Årsmøtemiddagen ble avholdt på Engebret Café.

- **Hieronymus-feiring**

St. Hieronymus er oversetternes skytshelgen og feires årlig i månedsskiftet september/oktober, denne gang torsdag 1. oktober i Rådhusgata 7 med NO som arrangør. I tillegg til NOs medlemmer deltok medlemmer fra NFF, Norfag og NAViO. Hege Newth, generalsekretær i Norsk PEN, holdt ord for dagen. Ika Kaminka var programleder.

Bastianprisen ble tildelt Oskar Vistdal for oversettelsen fra islandsk av Gyrðir Elíassons *Utsyn frå sørglaset*. Bastianprisen for barne- og ungdomslitteratur ble tildelt Torleif Sjøgren-Erichsen for oversettelsen fra engelsk av Pierce Browns *Rød revolt*.

Ytterligere tre oversetterpriser ble delt ut: Bokhandelens sakprosapris til oversettere ble tildelt Pål H. Aasen, NAViOs

teksterpris gikk til Katrine Blekastad Anvik, og NORLAs oversetterpris ble gitt Eva Dimitrova Kaneva for hennes oversettelser av norsk litteratur til bulgarsk. Kvelden ble avsluttet med mat, vin og kollegialt samvær.

- **Høstseminar**

Foreningens årvisse høstseminar ble avholdt fredag 2. til søndag 4. oktober på Thorbjørnrud Hotell på Jevnaker med i alt 89 medlemmer, bidragsytere og gjester.

Tittelen lød *Du har vel hørt om svensken, dansken og – norsken ... som ikke kunne kommareglene og skjøt på småfugl med rifle?* Etter velkomsthilsen og presentasjon av gjester snakket foreningsleder Ika Kaminka om det fagpolitiske arbeidet før daglig leder Hilde Sveinsson orienterte om stipendrunnen 2016. Det faglige programmet ble innledet med foredraget *Om norsk og svensk – men likevel mest om normer* ved lingvistikkforsker Marit Julien ved Universitetet i Lund. Så fulgte to programposter om språkets småord. Først presenterte NTNU-professor Kaja Borthen sin forskning *Om småord som 'jo', 'da' og 'visst'*, deretter fortalte Silje Beite Løken og Hedda Vormeland om småord i oversettelse fra henholdsvis islandsk og nederlandsk under overskriften *Inn med småord og ut med småord*. Ettermiddagens foredrag *Kommamannen kommer til å komme* ble holdt av Bård Borch Michalsen. Fredagens program ble avsluttet med quiz ved Kirsti Vogt.

Lørdag startet med foredraget *Språk i Norden* ved Jørn Lund, formann i Dansk Sprognævn. Før lunsj ble det også tid til foredraget *Det enkleste er pistol* ved Oslo Skytesenter, med demonstrasjon av både rifler, hagler, revolvere og andre skytevåpen til stor interesse. Etter lunsj fulgte samtalen *Falske venner, finske venner og svenske finner* mellom forfatter Monika Fagerholm og hennes norske oversetter Kyrre Haugen Bakke.

Resten av ettermiddagen var viet verkstedet Språksauna hvor syv grupper diskuterte sine forberedte oversettelser fra fire språk: engelsk, fransk, russisk og svensk. Tradisjonen tro ble lørdagskonkurransens mange vinnerbidrag annonsert og fremført etter kveldens festmiddag.

Interne arrangementer og faglige tiltak

Søndag holdt Marcus Axelsson, stipendiat ved Universitetet i Uppsala, foredraget *Skjønnlitterær oversettelse i Skandinavia. En studie av tre oversettere*. Programmet ble avsluttet med en samtale om Nobelprisvinner Patrick Modiano ved NRK-journalist Anne Cathrine Straume og Tom Lotherington.

- **Julemøte**

Julemøtet ble arrangert i Oslo Militære Samfund lørdag 28. oktober med 92 medlemmer og gjester til stede. Etter foreningens faste aktueltpost holdt den syriske oversetteren Mohammad Habeeb innlegget *A Turning Point in a Translator's Life*. Deretter snakket Anne Oterholm om bokas vei frem til leserne i 2015, med utgangspunkt i egne erfaringer som forfatter. Torstein Bugge Høverstad overtok så talerstolen og fortalte om foreningsliv før og nå, og delte også noen tanker om veien videre.

Før aperitiff og festmiddag var det tradisjonen tro bokbytte i «Sumpen». Under middagen ble NOs Jubelbrus for første gang delt ut – en hederspris i form av en jublende skål til ære for mottakeren og et gravert glass til odell og eie. Det ble denne gangen skålt for fire NO-medlemmer etter tur: Sverre Dahl, Gøril Eldøen (in absentia), Astrid Nordang og Hedda Vormeland.

- **Kollegatreff**

Det er i perioden avholdt fire treff. Torsdag 19. februar var temaet *Pingler og Duster*. Kirsti Vogt og Hege Mehren, som er oversetterne bak tre bestselgende bokserier for barn, snakket om illustrerte barnebokbestselgere. Torsdag 18. juni ble *Mellom*, nytt tidsskrift for og om oversatt litteratur, presentert av redaktørene Runa Kvalsund, Ida Hove Solberg og Marianne Lilleeng Walløe. Høstens første kollegatreff ble arrangert tirsdag 15. september. Den skotske norskoversetteren Kari Dickson, som bl.a. har oversatt Ingvar Ambjørnsen, Anne Holt, Helen Uri, fortalte om utfordringer hun har med å oversette fra norsk. Kollegatreffet i november er tradisjonelt viet Bastian-vinnerne. Torsdag 19. november fortalte Torleif Sjøgren-Erichsen om arbeidet med ungdomsromanen *Rød revolt* av den amerikanske forfatteren Pierce Brown. Oskar Vistdal skulle snakket om oversettelsen av islandske Gyrðir Elíassons roman *Utsyn frå sørglasat*, men måtte dessverre melde avbud.

Utadrettede arrangementer og faglige tiltak

- **Seniortreff**

Periodens seniortreff ble avholdt 19. august 2015 med ni medlemmer og administrasjonen til stede. Brit Sæthre fortalte om arbeidet med å oversette forfatterne Mo Yan (vinner av Nobelprisen i litteratur 2012) og Yan Lianke og om kinesisk språk og kultur. Deretter var det tid for spørsmål, samtale og lunsj.

- **Øversetterverksted nye medlemmer**

*Fra handlingsplanen:
«Arrangere øversetter-
verksted for nye
medlemmer»*

Øversetterverkstedet 2016 er planlagt avholdt fredag 15. og lørdag 16. april i foreningens lokaler i Rådhusgata 7. Det er tredje gang foreningen arrangerer et slikt verksted, og programmet bygger videre på tidligere års opplegg, som ifølge deltakerne har vært til stor nytte og inspirasjon.

Utadrettede arrangementer og faglige tiltak

- **Øversatte dager**

Torsdag 18. til lørdag 20. februar 2016 ble Øversatte dager avholdt for tredje gang på Litteraturhuset i Oslo, med 47 arrangementer om øversettelse i ulike former. Fire planlagte arrangementer måtte dessverre avlyses etter første offentliggjøring av programmet. NO og NFF samarbeidet om planlegging og gjennomføring, og medlemmer

*Fra handlingsplanen:
«I samarbeid med NFF
arrangere Øversatte
dager ...»*

av begge foreninger var blant bidragsyterne. Informasjon om Øversatte dager ble spredt gjennom nettstedet oversattedager.no og sosiale medier. Da arrangementet var over hadde Øversatte dagers Facebook-side 647 følgere. Fredag og lørdag ble det avholdt over 40 arrangementer i regi av såvel OD-komiteen som de enkelte foreningene selv.

Innholdet spente over alt fra døvetolking av finalen i Eurovision Song Contest til termbasen Snorre, fra det praktiske til det teoretiske, det tekniske og det poetiske, det politiske og det dramatiske. NOs Faglig råd sto bak et arrangement kalt «Sånn skal det gjøres ... eller?», hvor publikum ble invitert til å komme og bivåne tre øversettere i aksjon – Hilde Lyng, Brit Sæthre og Kirsti Vogt.

Øversatte dager ble avsluttet med utdelingen av Språkgledeprisen til Kristin Fridtun. Prisen som ble opprettet under OD 2013, skal hedre

Utadrettede arrangementer og faglige tiltak

---

en person i norsk offentlighet som på kreativt vis bidrar til å spre språkglede og skape begeistring for ulike måter å uttrykke seg på. Prisvinneren får 15 000. I år ble den pekuniære prisen akkompagnert av en silkepute prydet med et trykk av Anna Fiske. Det er NFF, NO og Språkrådet som deler ut prisen. Oversatte dager ble avsluttet med fest i NFFs lokaler.

- **Oversatt Aften**

NO har avholdt arrangementet Oversatt Aften den siste onsdagen i måneden i hele foreningsåret, unntatt når datoen har sammenfalt med skoleferier. Ett arrangement ble avlyst. Oversatt Aften er arena for formidling av og diskusjon om oversatt litteratur. I løpet av året har Kyrre Haugen Bakke og Preben Jordal samtalt om Rachel Kushners *Flammekasterne*, Ika Kaminka og Marta Norheim snakket om *Søstrene Makioka* av Jun'ichirō Tanizaki, Egil Halmøy møtte litteraturkritiker Bjørn Ivar Fyksen til samtale om Édouard Louis' *Farvel til Eddy Bellegueule* og politisk litteratur, selvbiografi, klasse og språk, forfatter Audhild Solberg og oversetter, lærer og redaktør Kristina Quintano snakket om *Anne fra Bjørkely*, Kristina Solum og forfatter Hans Petter Blad drøftet *2660* av Roberto Bolaño, Johanne Front-Nygren og kritiker Merete Røsvik Granlund samtalte om Miranda Julys *Den første slemme mannen* og Julys forfatterskap, om flytende kjønnsroller og flytende grenser mellom kunstformer og genrer. På det siste arrangementet i 2015 snakket Éva Dobos og forlagsredaktør Cecilie Seiness om Jon Fosses prisbelønte verk *Trilogien*, dets poetiske og formmessige kvaliteter, og hvordan de kan la seg overføre til et annet språk. Arrangementene er åpne for alle. I 2015 har de funnet sted på Last Train. Fra januar 2016 arrangeres Oversatt Aften på Litteraturhuset i Oslo.

- **Norsk Litteraturfestival**

NO hadde under Norsk Litteraturfestival på Lillehammer (26.-31. mai 2015) som vanlig ansvar for programposten Oversettertimen, som avholdes hver festivaldag kl. 12 i Søndre Park. NO bidro med en serie foredrag ved norske oversettere. Først ut var Brit Sæthre, som fortalte om oversettelse av de kinesiske forfatterne Mo Yan og Yan Lianke. Turid Farbregds foredrag om oversettelse av Katja Kettus *Jordmora* hadde tittelen *Oversetteren som kameleon*. Inger Gjelsvik snakket om sine erfaringer som oversetter av festivalgjest Margaret Atwood. Magne Tørrings fortalte om sin oversettelse av

Utadrettede arrangementer og faglige tiltak

japanske Hiromi Kawakamis underliggjørende roman *Merkelig vær i Tokyo*. Serien ble avrundet med Bente Christensens foredrag om å nyoversette Jules Verne. Hilde Rød-Larsen og Kristina Solum var programansvarlige.

- **Bjørnsonfestivalen**

På Bjørnsonfestivalen i Molde (2.-5. september 2015) satte NO opp et program i samarbeid med festivalen. Kristina Solum og Pedro Carmona Álvarez samtalte om oversettelse av Roberto Bolaños 2666. Mange Tørring snakket om den japanske forfatteren Hiromi Kawakamis roman *Merkelig vær i Tokyo*. Kristin Sørsdal fortalte om sin oversettelse av Elena Ferrantes *Mi briljante venninne*. Oversetterprogrammet ble avsluttet med et foredrag av Ragnhild Eikli om *Sett ut en vaktpost* av Harper Lee. Hilde Rød-Larsen og Kristina Solum var programansvarlige.

- **Kapittel**

Arrangementet «Tekst i flukt – iranske, irakiske, libyske og eritreiske tekster på norsk» fant sted under Kapittel-festivalen i september, i regi av PEN og NO. Programmet presenterte fire fribyforfattere i samarbeid med fire norske oversettere. I løpet av en to dagers workshop arbeidet de åtte frem norske versjoner av tekster opprinnelig skrevet på arabisk, persisk, tigrinja og tigré. Resultatet ble presentert på et eget kveldsprogram gjennom opplesninger og samtaler, hvor publikum kunne følge tekstene i flukt – fra sine opprinnelige hjemland og hjemspråk til bokmål og nynorsk i Norge.

Følgende fribyforfattere deltok på verkstedet: Mana Al-Sheikh (Irak), Ashur Etwebi (Libya), Sahar Bayati (Iran) og Dessale Berkheth (Eritrea). De deltakende oversetterne var Gunstein Bakke, Erling Kittelsen, Gøril Eldøen og Johanne Fronth-Nygren. De to sistnevnte var også programansvarlige.

*Fra handlingsplanen:
«I samarbeid med Norsk PEN/Fribyforfatternes arbeidsutvalg arrangere workshop på Kapittelfestivalen i Stavanger for oversettere og fribyforfattere»*

*Fra handlingsplanen:
«Arbeide for å inkluderes i programmet for Oslo poesifestival, Audiatur, Ordkalotten og andre relevante festivaler»*

Dette er første gang NO har deltatt med arrangement på Kapittel. Arbeidet med å få eget program på andre festivaler har i perioden ikke vært prioritert.

- **Fribyforfatterne/Fengslede forfatteres komité**

Norsk PEN opprettet i 2014 en ny komité kalt Fengslede forfatteres komité, og Hilde Rød-Larsen gikk inn som foreningens representant. Leder av komiteen er forfatter og styremedlem i Norsk PEN, Brit Bildøen. Dette er en avdeling av den internasjonale Writers in Prison Committee (WiPC), og oppgavene blir i all hovedsak tildelt derfra. Mer info om WiPC på PEN Internationals hjemmeside.

*Fra handlingsplanen:
«I samarbeid med Norsk
PEN/Fengslede forfatteres
komité arrangere
forfatterkvelder på
Litteraturhuset i Oslo»*

Komiteen har i perioden arrangert to temakvelder på Litteraturhuset i Oslo, 1. september: Iranske forfattere i Norge, og 5. november: Eritrea – med blant annet opplesning av *Karius og Baktus* på tigrinja, lest opp av oversetteren selv. Johanne Fronth-Nygren leste opp sin oversettelse av et eritreisk eventyr som ble gjort under Kapittel-workshopen.

Det ble også arrangert et innslag om Syria under Oversatte dager, 20. februar, med de to syriske oversetterne/forfatterne Mohammad Habeeb og Hassan Bahri.

Komiteen har et «rapid Action Network» som sender protestbrev til myndigheter og maktpersoner for å melde fra om trakassering eller overgrep mot forfattere. Det er i 2015 sendt 20 slike brev.

20. november hvert år arrangeres Fengslede forfatteres dag. Da utdeles også Ossietzkyprisen for fremragende innsats for ytringsfriheten. Prisen ble i 2015 tildelt Ulrik Imtiaz Rolfsen.

- **Oversetterbloggen**

Oversetterbloggen har siden 2014 vært innlemmet i foreningens nettside, og redaktøransvaret ble i 2015 overdratt til foreningens administrasjon. Bidragsyttere mottar fra 2015 et differensiert honorar med fire satser: 500, 1000, 1500 og 2000 kroner. Sats settes på grunnlag av tekstens omfang, originalitet og hvorvidt den tidligere er publisert andre steder.

Det ble i 2015 publisert 28 nye innlegg på bloggen. De fleste innleggene er nyskrevne, men noen relevante tekster publisert andre steder har også fått plass. Foredrag som tidligere var

Utadrettede arrangementer og faglige tiltak

publisert på foreningens gamle nettsider, legges nå ut under overskriften «Arkivperler». Bloggen er blitt brukt til å rapportere fra arrangementer hvor foreningen deltar, slik som Norsk Litteraturfestival på Lillehammer og Bjørnsonfestivalen.

- **Oversetterleksikon**

Norsk Oversetterleksikon skal være et nettbasert og forskningsbasert leksikon over norske oversettere og norsk oversettelseshistorie i regi av Norsk Oversetterforening, i samarbeid med Universitetet i Oslo. Prosjektet oppsto etter inspirasjon fra Svenskt översättarlexikon, som ble startet i 2006.

*Fra handlingsplanen:
« I samarbeid med
Institutt for litteratur,
områdestudier og
europaiske språk (ILOS)
ved universitetet i Oslo,
sette i gang arbeidet med
et nettbasert
oversetterleksikon»*

Det er i perioden opprettet en arbeidsgruppe bestående av foreningsleder, daglig leder, Cecilie Alvstad (ILOS) og Christine Amadou (NO og UiO). I oktober arrangerte Travelling Texts (ILOS, UiO) et oppstartseminar hvor Nils Håkansson og Alva Dahl presenterte det svenske leksikonet, og Petra Bromans snakket om planene for en nederlandsk utgave. Det er videre avholdt flere møter med Nasjonalbiblioteket om mulig samarbeid. 18. mars er det planlagt en workshop i Stockholm for representanter for det norske og danske (relativt nyoppstartede) leksikonet. Tema er tekniske løsninger og metodologiske problemstillinger.

Den 2. desember ble det sendt søknad til Kulturrådet om treårig støtte til prosjektet. Amadou har søkt universitetet og fått tildelt 100 arbeidstimer til en vit. ass. til prosjektet. Alvstad søker i skrivende stund om et større forskningsprosjekt på oversettelse av utenomeuropeiske språk. Flere søknader om tilskudd er under utarbeidelse.

Fem pilotartikler, to tematiske og tre biografiske, ble levert 15. februar.

- **Flerstemt**

*Fra handlingsplanen:
«Utarbeide forprosjekt
for Flerstemt 5: et
litterært oversetterkurs»*

Flerstemt, et kurs i litterær oversettelse fra/til minoritetsspråk, har vært arrangert fire ganger, Første gang, i 2002–03, i samarbeid med UiO (i regi av Bente Christensen og Bergljot Behrens), deretter i 2007 (v/Ika

Kaminka) og i 2009–10 og 2012 (v/Hilde Lyng). Prosjektet har vært et samarbeid med Norsk kulturråd.

Denne gangen har vi tatt initiativ til et samarbeid med NFF om en ny runde, og det planlegges nå en idédugnad for begge foreninger, Fritt Ord samt andre aktuelle aktører.

- **Formidling i bibliotek**

*Fra handlingsplanen:
«Starte samarbeidet
med folkebibliotekene
om formidling av
kulturfondbøkene ...»*

Det er avholdt et møte med Mariann Schjeide, leder av Norsk bibliotekforening, og en samtale med Svein Tinnesand, Nasjonalbiblioteket. Arbeidet med å få til et slikt prosjekt fortsetter.

Samarbeidspartnere/samarbeidsfora

- **De skjønne**

«De skjønne» er en uformell sammenslutning av valgte/administrative ledere for de skjønnlitterære organisasjonene i Rådhusgata, Norske Dramatikeres Forbund, Den norske Forfatterforening, Norske barne- og ungdomsbokforfattere og NO. Forumet møtes hver fjortende dag for å diskutere aktuelle bransje- og fagpolitiske saker, avklare ståsted og eventuelt planlegge felles fremstøt i saker hvor vi står samlet, utveksle erfaringer og ideer.

- **SOS**

Skribentorganisasjonenes samarbeidsutvalg består av de skjønnlitterære organisasjonene i Rådhusgata samt NFF og Kritikerlaget. SOS møtes et par ganger i året eller etter behov for å diskutere saker av felles interesse. Det er for tiden NO som har innkallingsansvar. Det er avholdt ett møte i perioden, der hovedtema var bibliotekvederlagsforhandlingene, og Andreas Wiese redegjorde for Litteraturhusets planer og profil.

- **Oversetterforum**

Oversetterforum er et samarbeid med de andre norske oversetterforeningene: NAViO, NFF, Norfag, STF, Tolkeforbundet og Tolkeforeningen. Det er ikke avholdt noe møte i perioden.

- **Kunstnernettverket**

Kunstnernettverket ble opprettet i 2010 og samler 19 landsomfattende kunstnerorganisasjoner innen alle kunstfelt, både skapende og utøvende kunstnere, og representerer samlet ca. 25 000 kunstnere. Nettverket arbeider med kunstnerpolitikk med spesiell vekt på kunstnernes inntektsforhold, sosiale rettigheter, stipend, vederlag og opphavsrett. En forutsetning for at en sak skal tas videre til behandling i nettverket, er at saken støttes av alle organisasjonene. Om en av organisasjonene er uenig, er ikke den aktuelle saken en nettverkssak.

Nettverket har følgende utvalg:

- Arbeidsutvalget
- Kunstnerpolitikkutvalget
- Næringsutvalget
- Opphavsrettsutvalget
- Trygd- og pensjonsutvalget
- DKS forhandlingsutvalget

Arbeidsutvalget ledes av Lise Stang Lund, styreleder i Norske Kunsthåndverkere. Nettverket har ingen administrasjon og arbeidet er ikke honorert, men medlemsorganisasjonene betaler et frivillig bidrag til AU-lederens forbund.

Kunstnernettverket har avholdt fem fellesmøter i perioden. Nettverket deltok også med stand og løpesedler på Arendalsuka i august 2015, et viktig forum for politisk påvirkning.

Det siste året har Kunstnernettverket levert følgende lovforslag/rapporter:

- Høringssvar til kunstnerøkonomiutredningen, 10.04.15
- Høringssvar til utkast endring av lov om Norsk kulturråd, 22.06.15
- Brev til arbeids- og sosialministeren fra trygd- og pensjonsutvalget, 19.09.15
- Notat om statsbudsjett 2016 – lønnsreform stipender, 10.10.15
- Innspill til statsbudsjett 2016 til Stortingets utenrikskomité, 15.10.15

- Innspill til statsbudsjett 2016 til Stortingets kulturkomité, 20.10.15
- Innspill til organiseringen av Statens kunstnerstipend og mulige endringer, 01.02.16
- Høringssvar Forslag om endret fastsetting av grunnlaget for korttidsytelsene etter folketrygdlovens § 8, 9, 14, 20.02.16

Arbeidet for å bedre kunstnernes velferdsordninger skjer gjennom Kunstnernetts Utvalg for trygd og pensjon. Her er det representanter for musikk, bilde, film og litteratur og utøvende. Utvalgets mandat er vedtatt av Kunstnernetts Utvalg.

• **Frilansinitiativet**

Frilansinitiativet (FI) er en uformell sammenslutning bestående av Frilansjournalistene i NJ, Kritikerlaget, NFF, Forfatterforeningen og NO, og arbeider for å bedre frilansernes arbeidsvilkår og rettigheter. Frilansinitiativet arrangerte i 2014 en konferanse, og det arbeides nå med søknader om tilskudd til et formidlingsopplegg.

• **Universitetet i Oslo**

NO har et uformelt samarbeid med HFs to oversettelsesrettede satsninger, den tematiske prioriteringen Traveling Texts, og det ILOS-baserte prosjektet Voices of Translation – Rewriting Literature in a Scandinavian Context.

Traveling Texts og Voices of Translation er også NOs samarbeidspartnere for Norsk Oversetterleksikon, og det første seminaret om leksikonet ble holdt i regi av Traveling Texts og Voices of Translation. Tre NO-medlemmer, Christine Amadou, Bernt Brendemoen og Nina Zandjani, er tilknyttet Traveling Texts. Tre NO-medlemmer, Dina Roll-Hansen, Jon Rognlien og Kristina Solum, er tilknyttet Voices of Translation.

Både Traveling Texts og Voices of Translation ledes av professor Cecilia Alvstad.

Eva Refsdal, Siri Fürst Skogmo, Tor Ivar Østmoe og NOs Nina Zandjani er arrangører av Seminar for oversettelse, en møteplass for foredrag og diskusjoner om oversettelse. Seminaret er et samarbeid mellom Voices of Translation og Traveling Texts, der NOs medlemmer er velkomne til å delta.

- **Norla**

Årets vinner av NORLAs oversetterpris, Eva Kaneva fra Bulgaria, var gjest på høstseminaret. NO får informasjon om hvem som får

*Fra handlingsplanen:
«Innlede et samarbeid om
faglig og fagpolitisk
utveksling med NORLAs
oversettere ...»*

tildelt opphold på oversetterhotellet og formidler denne videre til medlemmer i den aktuelle språkgruppen. NORLA ble invitert til å lage eget seminar på Oversatte dager 2016. Dette resulterte i fremføring av vinnerbidragene i NORLAs kåserikonkurranse. Bidragene ble også publisert på Oversetterbloggen.

- **NORNE**

Norne er et nettverk av oversetterorganisasjonene i Norden. Det startet som SONE, et skandinavisk nettverk som Översättarcentrum (ÖC) i Stockholm tok initiativ til, etter at de tre foreningene i flere år hadde møttes på uformell basis. Siden er nettverket blitt utvidet med Finland og Island, og dekker nå hele Norden. I fjor søkte ÖC i samarbeid med foreningene om såkalt treårig nettverksstøtte fra Kulturkontakt Nord og ble innvilget 33 500 euro over tre år.

NORNE-MØTE 14.-15. MAI, GUNNARSHÚS, REYKJAVIK

Møtet besto hovedsakelig av landpresentasjoner; utfordringer i de respektive land. Översättarsektionen i Sveriges Författarförbund foretar ikke lenger kvalitetsvurdering av medlemssøknader, det er tilstrekkelig at boken er publisert på anerkjent forlag. I Danmark arbeider man med å få til bibliotekvederlag for ebøker. Rapport ble levert i april 2015, og det er nå opp til departementet å iverksette. Det finnes ingen standard-/rammeavtaler siden forlagene sa opp normalavtalen i 1990; kontrakter forhandles individuelt. Ofte brukes foreningen som forhandler, og de har lært seg å tenke som forlagene og tilby dem løsninger de etterspør. Finland rapporterte om sterk nedgang i salget av oversatt litteratur og følgelig færre oppdrag. Finland kunne også rapportere at bibliotekvederlaget har sett en kraftig økning siste år, fra 4,2 millioner euro i 2014 til 8,2 (ca. 72 mill. kroner) i 2015. Det ligger imidlertid fortsatt langt under de andre skandinaviske landene. Finland rapporterte også at flere forlag opererer med en fortrolighetsklausul i kontrakten, slik at de

dårlige vilkårene ikke skal bli kjent. (Finland har ingen standardavtale.)

Både i den svenske og den finske foreningen ble hele styret i oversetterseksjonen skiftet i året som gikk. I Finland er det opprettet en ny seksjon for oversettere i Journalistforbundet, KAOS, med ca. 40 medlemmer.

Norne planlegger i 2016 et arrangement og seminar om Nordisk råds litteraturpris og oversettelse. Svenskene er vertskap og står for arrangementet. I 2017 planlegges det en større fagpolitisk konferanse.

- **NFOR Nordisk forfatter- og oversetterråd**

NFOR består av forfatter- og oversetterorganisasjoner fra alle de nordiske landene, inkludert Grønland og Færøyene, og det samiske språkområdet har egen delegasjon. Dramatikerne var lenge med, men trakk seg ut tidlig på 2000-tallet. For noen år siden ble det besluttet å endre møtefrekvensen fra årlig til annet hvert år. Møtene går på omgang landene imellom.

NFOR-MØTE, HARPA, REYKJAVIK, 12.–13. MAI

Møtet hadde hovedvekt på de faglitterære, som hadde store delegasjoner fra både Danmark og Sverige. Oversetterne var dårlig representert.

Programmet 12. mai omfattet et foredrag om Islands bokbransje, «The Economic Impact of Writing, Printing and Publishing», ved professor Ágúst Einarsson, en paneldebatt om forfatternes økonomiske situasjon med Sigmund Løvåsen fra Norge. Gunnar Ardelius (SFF) kom med forslag om at man skulle kreve av staten at alle oppdrag staten bestiller skal være bundet av en rammeavtale med kunstnerne. Ellers var det landrapporter, der alle foreningene redegjorde for de viktigste trekk ved forholdene og endringer i økonomiske og avtalerettslige betingelser. I tillegg holdt Jan Constantine, advokaten i Authors Guild, et foredrag om deres kamp mot Google Books, som har pågått i ti år og nå er på vei mot høyesterett. Innslaget var på initiativ fra de norske skribentforeningene og betalt av disse.

Onsdag 13. mai holdt Sigridur Júlíusdóttir et innlegg om foreslåtte endringer i den islandske åndsverkloven, etterfulgt av en

paneldebatt med jurister fra alle de representerte landene, og programmet ble avsluttet med et innlegg om oversettelser mellom nordiske språk av Magnea Mathisdóttir, formann i Det islandske oversætter- og tolkeforbund.

- **CEATL**

Conseil Européen des Associations de Traducteurs Littéraires er en sammenslutning av europeiske oversetterforeninger, etablert i 1993, og har 35 medlemsforeninger fra 29 land i Europa.

*Fra handlingsplanen:
«Delta aktivt i CEATLs arbeidsgruppe for opphavsrett og dennes arbeid med å utforme en strategi overfor EU»*

CEATL har flere arbeidsgrupper der NO v/Bjørn Herrman er med i arbeidsgruppen for opphavsrett, sammen med representanter fra Danmark, Frankrike, Italia og Tyskland. Gruppen har hatt et svært aktivt år. Den har hatt to møter, ett i forbindelse med årsmøtet og deretter ett i november i København i regi av Dansk Oversætter-forbund, i tillegg til en mengde e-postkorrespondanse. I tillegg har særlig to av representantene, som nå også sitter i CEATLs styre, Morten Visby og Cécile Deniard, drevet mye aktiv lobbyvirksomhet i Brussel og flere andre steder.

CEATLs ÅRSMØTE I MILANO

Vertskap var de to italienske oversetterforeningene AITI og Strade. 26 medlemsforeninger var representert. For NO møtte Ika Kaminka og Bjørn Herrman. Holger Fock (Tyskland) ble valgt som ny leder etter Martin de Haan (Nederland) som hadde sittet i åtte år.

Årsmøtet ble etterfulgt av «tenkning i små grupper» om temaene finansiering, kommunikasjon og engasjement, og de fem arbeidsgruppene Visibility, Best Practice, Working Conditions, Training and Education og Copyright presenterte sitt arbeid.

Françoise Wuilmart ble utnevnt til æresmedlem.

- **FIT**

Fédération Internationale des Traducteurs – den internasjonale oversetterføderasjonen – ble etablert i 1953 med NO som en av grunnleggerne. Over 100 organisasjoner med til sammen 80 000

*Fra handlingsplanen:
«Arbeide for å styrke den
litterære oversettelsens
status innad i FIT, og i
samarbeid med FITlit arbeide
for å arrangere regionale
faglige/fag-politiske
arrangementer i 2016, som en
forberedelse til kongressen i
2017»*

medlemmer er tilknyttet FIT. Kevin Quirk (NFF) er Norges representant i Rådet.

FIT har nedsatt en «task force», med Kevin Quirk som leder, som dekker både det litterære og opphavsrett. Innsatsstyrken, der Ika Kaminka inngår, har som mål å sette sammen et opplegg på opphavsrett og litterær oversettelse til konferansen i Brisbane i 2017.

Fag- og kulturpolitikk

Internasjonalt

- **Globalisering av bokbransjen**

Der litteraturfeltet tidligere var rent nasjonalt, bøker ble gitt ut, solgt og for en stor del lest innenfor nasjonens grenser, er det nå i ferd med å bli tverrnasjonalt og i noen grad globalt. Nye aktører som Google, Amazon, internasjonale forlagskonsern som HarperCollins og Random House er i ferd med å endre måten litteraturen blir laget og lest på.

Internasjonalt samarbeid blir derfor stadig viktigere. For NO skjer dette gjennom CEATL (Conseil Européen des Associations de Traducteurs littéraires) og FIT (Fédération Internationale des Traducteurs). På nordisk nivå samarbeider vi i NFOR - Nordisk forfatter- og oversetterråd og NORNE, det nordiske nettverket for oversetterforeninger og gjennom et eget nettverk viet Harper Collins.

AmazonCrossing, ett av 14 imprint som inngår i Amazon, er et globalt forlag som hyrer oversettere direkte og på tvers av landegrenser og ikke minst, på tvers av avtaleverkens jurisdiksjon.

AmazonCrossing begynte først å operere i Frankrike, og de franske organisasjonene har gått i bresjen og skrevet et åpent brev hvor de i tillegg til å kritisere nivået på honoraret forlaget tilbyr, blant annet tar opp følgende punkter: AmazonCrossing tilbyr en kontrakt kun

på engelsk, utformet som brukervilkårene til et dataprogram, hvor alt brukeren er ment å skulle gjøre, er å klikke at vilkårene aksepteres. Kontrakten gir forlaget alle rettigheter, men forplikter det ikke til å utgi oversettelsen, og fremfor alt, den følger amerikansk opphavsrettslovgivning som åpner for at opphavsmannen kan frasi seg også ideelle rettigheter, noe som ikke er mulig i europeisk (og norsk) lovgivning. AmazonCrossing driver nå forlagsvirksomhet i flere land (bl.a. Frankrike, Italia, Tyskland), med base i Luxembourg. AmazonCrossing er nå på vei inn i Norge. I desember kjøpte forlaget verdensrettighetene til den norske romanen *Ingrid Winters makeløse mismot* av Janne Drangsholt.

*Fra handlingsplanen:
«I samarbeid med internasjonale organisasjoner som NORNE og CEATL arbeide for å ivareta oversetternes interesser overfor Google, AmazonCrossing og andre globale aktørers erodering av opphavsmennenes rettigheter»*

Etter et møte med CEATL på bokmessen i Frankfurt i 2014 innførte AmazonCrossing noen endringer i kontraktene, men flere punkter gjenstår.

AmazonCrossing vil gjerne føre uformelle drøftelser mens CEATL har bedt om formelle svar på flere konkrete punkter. Dette har vist seg vanskelig å oppnå. Videre drøftinger er nå opp til de nasjonale organisasjonene.

Det internasjonale forlagskonsernet HarperCollins har kjøpt Harlequin som har en sterk base i Norden, og dannet HarperCollins Nordic. HCN har base i Stockholm, men har i løpet av det siste året opprettet små filialer også i de andre nordiske landene. I Finland kom de første bøkene ut i juni i

fjor. Harlequin fortsetter som en imprint under HCN. Det er opprettet en nordisk "task force" som skal følge med på HCNs inntreden på det nordiske markedet, med tanke på hvilke kontrakter de tilbyr oversetterne.

- **Handelsforhandlinger**

TTIP-forhandlingene (Transatlantic Trade and Investment Partnership) er en frihandelsavtale mellom EU og USA, der den audiovisuelle sektoren (film/TV) er dekket av et såkalt "kulturelt unntak", mens bokbransjen ikke er det, noe som kan sette nasjonale særordninger i de ulike EU-landene under press, som f.eks. fastpris på bøker. 2. februar i fjor kom CEATL med en uttalelse/pressemelding om mulige konsekvenser av TTIP-forhandlingene for

bokbransjen generelt og oversetterne spesielt, og 10. november deltok en representant for CEATL på et seminar om TTIP og kultur organisert av kulturdepartementet i Catalonia, sammen med bl.a. en deltager fra Den europeiske forleggerunionen og en av EU-kommisjonens forhandlere. Målet med arbeidet er å få kommisjonen til å gjøre også bokbransjen til et "kulturelt unntak". Dette har foreløpig ikke lyktes, men EU-parlamentet har etter hvert kommet med flere uttalelser som bekrefter medlemslandenes rett til å drive en "diskriminerende" kulturpolitikk også på litteraturfeltet. Også FIT Europe har her publisert et «position paper». NO har gjort det samme overfor Arbeiderpartiet.

- **Utsatte oversettere og tolker**

Verdenssituasjonen fører til at forfattere og oversettere tvinges til å krysse grenser og kanskje plutselig befinner seg i land de ikke har tilknytning til, eller i situasjoner der de er utsatt for trusler eller overgrep i kraft av sitt virke.

Her bidrar NO indirekte gjennom medlemskap i Norsk PEN, Fengslede forfatteres komité og Fribyenes arbeidsutvalg, sitt medlemskap i FIT og sin støtte til Red T (*Protecting Translators and Interpreters Worldwide*).

FIT har engasjert seg på flere områder og skrevet flere brev til statsledere om kamptolkenes situasjon. FIT har også i samarbeid med den relativt unge organisasjonen Red T gjort en innsats for å få FN til å vedta en resolusjon for å beskytte oversettere og tolker i høyrisikosoner. NOs medlemmer ble oppfordret om å skrive under på et opprop for dette. FIT har innført et eget ID-kort for oversettere og tolker i kampsoner.

Fengslede forfatteres komité skriver protestbrev til myndigheter og andre øvrighetspersoner for å tale trakasserte og forfulgte forfatteres sak.

- **Opphavsretten i EU**

Selv om Norge ikke er medlem av EU, er vi gjennom EØS underlagt både handelsavtaler og alle EUs direktiver, også på opphavsrettens område. NO gjør sitt arbeid på dette feltet gjennom CEATL, og spesielt arbeidsgruppen for opphavsrett.

Da Jean-Claude Juncker ble valgt til president for Europakommisjonen i 2014 og sporenstreks utropte «modernisering» av opphavsretten og tanken om et digitalt indre marked som en av ti prioriteringer, var det mange som tolket det dit hen at den europeiske opphavsretten nå var under press. Juncker omplasserte opphavsretten fra direktoratet for det indre markedet og over til direktoratet som arbeider med telekommunikasjon og IKT, og oppnevnte i juni 2014 en komité for å gjennomgå det gamle opphavsrettsdirektivet fra 2001 (kjent som InfoSoc-direktivet), og satte Julia Reda, leder av det tyske Piratpartiet, til å lede den. Reda leverte sin rapport i januar 2015, en rapport som av mange ble lest som et direkte angrep på opphavsretten. Reda tok til orde for en rekke nye unntak fra åndsverkloven – eksisterende unntak er blant annet retten til å låne ut bøker på biblioteket, retten til privat kopiering osv. Rapporten foreslo utvidede unntak i forbindelse med forskning og utdanning, herunder “ikke-formell utdanning” noe som i praksis ville innebære fri digital tilgang til alt digitalt innhold, og vederlagsfritt gratis utlån av e-bøker fra offentlige biblioteker.

Sammen med en rekke andre organisasjoner på så vel opphavsmanns- som produsentsiden, drev CEATL en intens lobbyvirksomhet som til slutt førte til at den rapporten som ble vedtatt faktisk forsvarte opphavsretten, og ikke minst opphavsmenns krav på rimelig vederlag for utnyttelse av deres verker. Fra Frankrike ble det tatt initiativ til et åpent brev fra Europas skribenter til europeiske styresmakter, som også NOs medlemmer ble oppfordret om å undertegne. Brevet var en konstatering av opphavsrettens betydning for skribentene og en oppfordring til å verne om den. Brevet ble overlevert til EU-kommisær for kultur og utdanning Tibor Navracsics 8. desember 2015 og til lederen for EU-parlamentets kulturkomité Silvia Costa 18. desember.

Da EU-parlamentet 19. januar i år endelig vedtok kommisjonens strategi for det digitale indre marked, var det mange som trakk et lettelsens sukk; der heter det bl. a. at man: “Welcomes the Commission’s commitment to modernize the current copyright framework to adapt it to the digital age; underlines that any

modification should be targeted and *focus on fair and appropriate remuneration for creators.*" (Vår utheving.)

Norsk kulturpolitikk

Etter regjeringsskiftet i 2013 har arbeidet med kulturpolitikken fått ny betydning. Etter mange år med regelmessig økning av kulturbudsjettene og en uttalt satsning på kultur, er det nå større press på kulturfeltet, og vi må forholde oss til nye prioriteringer. Dette har ført til at kunstnerne i løpet av de siste årene har utviklet seg til mer drevne lobbyister. NO arbeider her gjennom Kunstnernettverket, Skribentorganisasjonenes samarbeidsutvalg og Frilansinitiativet i tillegg til mer ad hoc-sammenslutninger:

- **Kunstnernes økonomi**

Kulturdepartementet igangsatte våren 2014 en utredning om kunstnerøkonomi ledet av tidligere nasjonalbibliotekar og kulturrådsleder Vigdis Moe Skarstein.

28. januar 2015 kom rapporten *Kunstens autonomi og kunstners økonomi*. Et viktig grunnlagsmateriale for rapporten var Telemarkforskingens *Kunstnerundersøkelsen 2013*, basert på en spørreundersøkelse om kunstnerenes levekår, som ble sendt til medlemmene av 30 kunstnerorganisasjoner. Rapporten viste en markant nedgang i kunstnerisk inntekt for alle kunstnergrupper, også oversetterne. I tillegg er kunstnere ekstra dårlig sikret når det gjelder trygd og pensjon.

Departementet inviterte til en åpen høring om rapporten, med frist 8. mai 2015. NO leverte sine tilbakemeldinger både direkte og gjennom Kunstnernettverket og Frilansinitiativet. I vårt høringssvar la vi vekt på betydningen av å opprettholde det kollektive avtaleverket, vi nevnte blant annet hvor viktig det var å ta høyde for digitaliseringen i utredningen av vederlag. Vi la vekt på opphavsrettens betydning for kunstnerøkonomien, og berørte aspekter som ufrivillig næringsvirksomhet, velferdsordninger og sosiale rettigheter, rett til sykepenger, samt kunstpolitikk mer generelt. Høringssvaret ligger på NOs hjemmeside.

Kunstnernettverket var inne på flere av de samme punktene: De ga tilslutning til rapportens anbefalinger til revisjonen av åndsverkloven. Kunstnernettverket understreket betydningen av å

oppretholde fagfelle vurderingen og dagens komitéstruktur for stipender og tok sterkt til orde for at stipendene bør justeres opp og følge gjennomsnittet for lønnsutviklingen i landet for øvrig. Videre mente Kunstnernettverket at det burde iverksettes tiltak for å skape holdningsendringer både blant næringsdrivende som leier inn kunstnere og tilbydere av kunstneriske tjenester for å motvirke spredningen av ufrivillig næringsvirksomhet. Regelverket knyttet til rapportering og omsetning bør forenkles, og informasjonen til næringsdrivende bør bli bedre. I tillegg skrev de om den kulturelle skolesekken og tok til orde for et felles avtaleverk for Den kulturelle skolesekken, DKS, for å bidra til at kunstnerne får gode lønns og arbeidsvilkår. Til sist etterlyste nettverket en helhetlig tenkning for den internasjonale kultursatsingen.

På tross av rapportens klare anbefalinger kom ikke regjeringen i sitt utkast til statsbudsjett med noen markante løft av kunstnerøkonomien. Kunstnernettverket mobiliserte imidlertid de andre partiene, ikke minst Venstre og KrF og fikk med deres hjelp igjennom en etterlengtet heving av arbeidsstipendssatsen, fra 210 000 til 230 000, og en opptrappingsplan som har som mål å gjøre stipendet tilsvarende 50 % av en norsk gjennomsnittslønn i løpet av tre år.

Videre er det avsatt mer til forfatterhonorarer over innkjøpsordningen.

- **Kunstnernes velferd**

Utvalg for trygd og pensjon har valgt å fokusere på noen enkeltsaker om gangen, og det siste året er det blitt gjort nok et forsøk på å få endret folketrygdlovens § 8-42 som sier at den frilanser (ikke-ansatt lønnstaker) som har næringsinntekt i tillegg til lønnsinntekt, trygdes som selvstendig næringsdrivende. Denne saken har både NO, Journalistlaget og Kunstnernettverket jobbet med i en årrekke, og i høst kom resultatet: Daværende arbeids- og sosialminister Robert Eriksson sendte ut et «Forslag om endret fastsetting av grunnlaget for korttidsytelsene etter folketrygdlovens kapittel 8, 9 og 14» ut til høring. Her foreslås det å endre §8-42 slik at frilansere får sykepenger som lønnstaker for den andel av inntekten som var lønn. Høringsfrist var 20. februar. Departementet

har i mellomtiden skiftet statsråd, og det er fortsatt uklart om dette vil ha betydning for beslutningsprosessen.

- **Produktivitetskommisjonen**

Dette er en offentlig kommisjon oppnevnt av regjeringen for å fremme forslag som kan styrke produktivitet og vekstevne i norsk økonomi, ledet av Jørn Rattsø. Produktivitetskommisjonen leverte sin rapport *Produktivitet – grunnlag for vekst og velferd* 10. februar 2015. Av relevans for oversetterne er at rapporten stilte spørsmål ved hvor effektivt og målrettet fastprissystemet er som virkemiddel for å nå de kulturpolitiske målene.

NO skrev i sitt høringssvar i juni kun om punkt 10.1.2 «Unntak fra konkurranseloven, unntaket for samarbeid ved omsetning av bøker», og stilte spørsmål ved kommisjonens forståelse av begrepene «samfunnsmessig effektivitet» og «forbrukerhensyn». Vi la vekt på betydningen av å sikre det norske språket som fullverdig samfunnsbærende språk, legge til rette for en kvalifisert offentlig samtale m.m. og tok til orde for å utvikle bedre måleredskaper, blant annet ved å sette i gang et nordisk samarbeid om å utvikle en felles statistikk over litteraturens produksjon, salg og lesning.

- **Bokavtalen**

Bokavtalen er en avtale mellom Den norske Bokhandlerforening og Den norske Forleggerforening, som regulerer konkurranseforhold omkring omsetning av bøker i Norge.

Et viktig element i bokavtalen er fastprisen som betyr at hvert enkelt forlag fastsetter utsalgsprisen på bøkene sine når de er nye. Salgsleddet kan gi inntil 12,5 % rabatt på denne prisen til forbrukeren. Den faste bokprisen gjelder fra utgivelsestidspunktet og fram til 1. mai året etter. Etter dette er det salgsleddet (bokhandelen) som bestemmer hvilken pris de vil selge boka for.

Det ble i 2014 fremforhandlet en ny avtale, men i motsetning til tidligere, gjelder den bare for to år, 2015–2016. Det må derfor i løpet av 2016 forhandles om en ny avtale. NO er ikke med i dette arbeidet.

Bokavtalens juridiske fundament er den såkalte forskrift om unntak fra konkurranseloven § 10 for samarbeid om omsetning av bøker. Det er også denne forskriften som gir oss anledning til å inngå

kollektive normalavtaler og forhandle om normalhonorar. En ny forskrift trådte i kraft 1. januar 2015.

- **Manusvaskernes situasjon**

Høsten 2015 kom vaskernes situasjon på dagsorden i form av innlegg i dagspressen ved NO-medlemmer Gøril Eldøen og Hedda Vormeland. Også nye aktører på markedet ble diskutert. Forhandlingsutvalget har hatt et møte med Nye Tillen. Saken ble også tatt opp i møte mellom NO, NFF og Forleggerforeningen i november.

Lover, avtaler og ordninger

- **Åndsverkloven**

Kunstnerøkonomirapporten slår fast at åndsverkloven er «vår viktigste kulturlov og en viktig forutsetning for verdiskaping i kunsten», og det tas i rapporten til orde for å styrke opphavspersonenes rettigheter.

En full revisjon av åndsverkloven har vært varslet lenge. Departementets mål er en ny lov som er i tråd med EUs direktiver og forordninger og som tar høyde for den teknologiske utviklingen og omsegbredende digitaliseringen.

I 2014 ble det lagt frem et høringsnotat med fire forslag til lovendringer, og 20. mars ble de endelige forslagene fremlagt i *Prop. 69 L (2014-2015) Endringer i åndsverkloven*, med høringsfrist i mai. Disse lovendringene trådte i kraft 1. juli 2015. De viktigste er innføringen av generell avtalelisens og gjennomføring av EUs hitteverkdirektiv, som gir en metode for klarering av verk der opphavsmannen ikke lar seg oppspore.

Det helhetlige lovendringsforslaget lar imidlertid vente på seg. Departementet inviterte 9. juni 2015 berørte organisasjoner og instanser til et innspillmøte, hvor NO deltok. Thorhild Widvey, kulturminister inntil desember 2015, uttalte da om lovarbeidet at «loven skal bli lettere tilgjengelig for både brukerne og rettighetshaverne. Den må tilpasses tiden vi lever i.»

Det ble varslet at utkast til ny åndsverklov skulle legges frem av Kulturdepartementet før jul og sendes ut på høring i løpet av vinteren. I skrivende stund er intet forslag kommet.

Fra handlingsplanen: «I samarbeid med Kunstnernettverket og SOS arbeide aktivt overfor departementet for å få den reviderte åndsverkloven til å inkludere en klausul som sikrer opphavsmannen krav på rimelig vederlag og rett til kollektiv forhandling»

NO har levert flere innspill til dette arbeidet, delvis gjennom Kunstnernettverket, og delvis på egen hånd. I våre innspill har vi henvist til den tyske loven og til den nye nederlandske kontrakt-loven som ble innført i fjor sommer. De punktene vi har tatt opp, er: ufravikelig krav om rimelig vederlag for alle former for utnyttelse, rett til kollektive forhandlinger, skjerpet avtalesensur (altså muligheten til å oppheve urimelige avtaler), og rett til kontrakt på norsk, basert på norsk lovgivning når utnyttelsen i sin helhet, eller for det meste, finner sted i Norge (jf. den nederlandske loven). En slik bestemmelse vil ikke bare ivareta opphavsmannens interesser, den vil også

bidra til å sikre at alle aktører på det samme feltet får like konkurransevilkår.

Til sist har vi spilt inn at vi ønsker en endring av åndsverklovens § 39 e, siste ledd, hvor det i dag står følgende: «Bestemmelsene i andre ledd gjelder ikke for avtaler om oversettelser.» I andre ledd heter det: «I den utstrekning en forlagsavtale gir enerett, plikter forleggeren å utgi verket innen rimelig tid og sørge for utbredelsen på sedvanlig måte. Hvis forleggeren etter at verket er utgitt ikke sørger for at eksemplarer av verket er tilgjengelig for allmennheten innen rimelig tid etter at dette ble krevd av opphavsmannen, kan opphavsmannen si opp avtalen og beholde mottatt honorar.» Vi finner unntaket fra denne bestemmelsen urimelig. En oversettelse er et åndsverk, og vi kan derfor ikke se at det skulle være noen forskjell på forfatteres og oversetteres interesser og rettigheter på dette punktet.

Alle innspill til lovarbeidet kan leses på departementets nettsider.

NO er medlem av Norsk forening for opphavsrett og har vært til stede ved flere av deres møter. Leder deltok også på det årlige opphavsrettskurset i Sandefjord, hvor temaene blant annet var generell avtalelisens og den varslede lovendringen.

- **Kulturrådet**

LOV OM NORSK KULTURRÅD

Kulturdepartementet nedsatte i desember 2013 en utredningsgruppe som fikk i oppdrag å gjennomgå Norsk kulturråd. Gruppen la frem sin rapport *Gjennomgang av Norsk kulturråd* 2. juni 2014, og NO leverte sin høringsuttalelse i august samme år. Året etter, 22. april 2015, presenterte departementet forslag til ny lovtekst, med høringsfrist 22. juni.

Lovarbeidet er en del av en større omlegging av Kulturrådet. Det foretas gjennomganger av alle støtteordninger og innkjøpsordninger, og også av statens kunstnerstipend.

Departementet har ønsket en løsrivelse av Kulturrådet fra søknadsbehandlingen, og i forslaget til ny lov skal Rådet nedsette fagutvalgene, og delegere beslutningsmyndighet til dem, noe som vil medføre at Rådet ikke lenger vil fatte vedtak i bevilgningssaker. Departementet ønsker videre at rådsmedlemmene ikke lenger skal oppnevnes på grunnlag av kunstfaglig kompetanse alene, men også kompetanse på «andre relevante fagområder».

Kunstnernettverket var i sitt hørings svar blant annet kritisk til den foreslåtte oppnevningen av rådsmedlemmer og til forslaget om at de ikke lenger skal sitte i fagutvalgene. NO stilte seg bak Kunstnernettverkets hørings svar. Saken er fortsatt under behandling i departementet, men kulturminister Linda Hofstad Helleland uttalte i februar at hun på grunn av de mange kritiske innspillene har konkludert med at loven likevel ikke skal endres.

OMLEGGING AV LITTERATURSTØTTEORDNINGENE

Kulturrådet har i 2014–2015 gjennomgått alle sine litteraturstøtteordninger. I rådsmøte 24. september 2015 vedtok Kulturrådet endringer i de litteraturstøtteordningene som ikke er innkjøpsordninger. Endringene skal bidra til en forenkling av strukturen ved å tydeliggjøre hvilke støtteordninger Kulturrådet har til rådighet, hvordan de kan sees i sammenheng og hvor i det litterære kretsløpet disse slår inn. De tre ordningene heter nå:

- Støtteordningen for litteraturprosjekt
- Støtteordningen for litteraturproduksjon
- Støtteordningen for litteraturformidling

Mosaikkprogrammet (under innkjøpsordningen for oversatt litteratur), som har vært ment å stimulere til oversettelser fra flere språk, er avviklet. Ifølge Kulturrådet inviterer støtteordningen for litteraturprosjekt delvis til samme type søknader som tidligere gikk til Mosaikkprogrammet. Det presiseres imidlertid at Kulturrådet ikke vil ta imot søknader knyttet til enkeltverk. I de nye retningslinjene står det at det kan søkes om tilskudd til «større utviklingsprosjekt som omfatter flere planlagte bokutgivelser i en sammenheng og der bokutgivelsene skal skje innenfor en avgrenset tidsperiode, som for eksempel en redaksjonell satsing som fremmer litteratur på nynorsk, oversettelser av verk fra et spesifikt språkområde» med mer.

Det kan også søkes om tilskudd til oversettelse til norsk av litterære manus skrevet av minoritetsspråklige forfattere som er bosatt i Norge, og der originalutgivelsen skal gis ut på norsk.

OMLEGGING AV INNKJØPSORDNINGEN FOR OVERSATT LITTERATUR

Innkjøpsordningen for oversatt litteratur ble opprettet i 1990 og er en selektiv ordning. Ordningen omfatter både skjønnlitteratur for voksne, for barn og unge og oversatt sakprosa. Oversatt sakprosa kom med i ordningen i 2013. Innkjøpet skjer på grunnlag av søknad, og et verk kan kjøpes inn opptil to år før det utgis. Det er i dag rom for å kjøpe inn ca. 120 titler i året, noe som tilsvarer ca. 17 % av årets oversatte skjønnlitterære titler.

Det kjøpes inn 500 titler som fordeles til folkebibliotekene.

Norsk kulturråd har de siste par årene foretatt en grundig gjennomgang og omlegging av alle innkjøpsordningene. Først ute var ordningen for ny norsk litteratur. I 2015 var turen kommet til innkjøpsordningen for oversatt litteratur.

Fra handlingsplanen: «I samarbeid med Kulturrådet foreta en gjennomgang av Innkjøpsordningen for oversatt skjønnlitteratur»

Det har vært avholdt flere møter med berørte parter: Forleggerforeningen, Bibliotekforeningen, Nasjonalbiblioteket, NFF og NO. NO nedsatte høsten 2015 en intern komité bestående av daværende nestleder Hilde Rød-Larsen, Erik Krogstad og Ingrid Haug for å diskutere mulige endringer, og saken har vært oppe i styret flere ganger. De nye retningslinjene ble lagt frem i januar 2016.

De viktigste endringene er som følger: Mosaikk legges ned og overføres til litteraturprosjekt. Ordningen for oversatt sakprosa og oversatt skjønnlitteratur får like retningslinjer, og som en følge av dette utvides vurderingsutvalget fra tre til fire personer. Kravene til vurderingsmateriale skjerpes, og vurderingskriteriene er gjort tydeligere. E-bøker inkluderes i ordningen, trolig med 40 lisenser (i tillegg til de innkjøpte 500 eksemplarene). Oversetterbonus blir som før: et tillegg på 25 prosent av opprinnelig honorar. Den største praktiske endringen er at tilleggshonoraret fra nå av skal utbetales fra forlaget og ikke gå veien om foreningene. Foreningene vil få oversendt lister over utbetalinger, og det innføres sanksjoner overfor forlag som ikke overholder betalingsrutinene.

OMLEGGING AV STATENS KUNSTNERSTIPEND

Med henvisning til ymse rapporter og utredninger fra Løken-rapporten (2008) til *Kunstens autonomi – kunstens økonomi* (2015), hvor det gjentatte ganger er blitt tatt til orde for å slå sammen stipendkomiteene, løsrive stipendarbeidet for staten fra organisasjonene, og la Kulturrådet/fagutvalgene oppnevne stipendkomiteer, har departementet konkludert med at det er behov «for å utvikle forvaltningen av statens stipend og garantiinntekter for kunstnere», og har bedt Utvalg for statens kunstnerstipend og garantiinntektene om å komme med sine anbefalinger til hvordan dette kan gjøres innen midten av april. Utvalget inviterte 15. januar alle berørte organisasjoner til et innspillsmøte. Organisasjonene ble så bedt om å sende sine innspill skriftlig innen 1. februar.

Hovedtemaene departementet ber om tilbakemelding på, er: Utvalgets mandat, Oppnevningsprosedyrer, Stipendkomitéstruktur og Stipendstruktur.

Kunstnernetverket tar i sitt innspill sterkt til orde for å beholde dagens oppnevningsprosedyrer med foreningsvalgte stipendkomiteer, og i stor grad beholde dagens stipendkomitéstruktur, men åpner for at noen komiteer kan slå sammen.

Kontrakts- og vederlagsforhandlinger

NO redegjør i sitt innspill grundig for faggruppens organisasjonsgrad, stipendkomiteens valgprosedyre og komiteens stipendarbeid.

STATENS KUNSTNERSTIPEND: KVOTEFORDELINGEN

Departementet foreslår i år en økning av den totale stipendpotten med 5+3 arbeidsstipendhjemler, men heller ikke i år er oversetterne tilgodesett. Høringsfristen var 2. februar. NO påpekte i sitt høringssvar at oversetternes kvote har stått stille siden 2001, mens alle våre søsterforeninger har fått en økning. Vi henviser også til kunstnerøkonomiutredningen som slår fast at oversetternes inntekt fra kunstnerisk arbeid har gått ned, samtidig som oversetterne er blant de kunstnergruppene som bruker flest timer på slikt arbeid.

Kontrakts- og vederlagsforhandlinger

- **Bibliotekvederlaget**

Bibliotekvederlaget er statens kompensasjon for at man gratis stiller åndsverk til rådighet i bibliotekene. Bibliotekvederlaget er foreningens viktigste inntektskilde. Det ble innført i 1948, først som en sum bevilget over statsbudsjettet, og siden 1998 har det vært enighet om at vederlaget beregnes ut fra den totale bestanden i norske biblioteker av publikasjoner utgitt i Norge – bøker, tidsskrifter, fotografier osv. Bibliotekvederlaget er hjemlet i lov om bibliotekvederlag av 1987. Vederlaget er et kunstner-/kulturpolitisk virkemiddel og har som formål å stimulere til at det skapes nye verk. Det fordeles til fond som representerer de ulike kunstnergruppene, og fordelingen er satt som følger: 85 % til skribenter, 15 % til andre grupper. Av skribentandelen går 60 % til de skjønnlitterære og 40 % til de faglitterære. Dette er politiske beslutninger. Utgiverorganisasjonene (forlagene) får ikke bibliotekvederlag. Det gjør heller ikke utenlandske opphavsmenn.

Takket være kunstneraksjonen i 1973, har kunstnerorganisasjonene siden 1977 har hatt forhandlingsrett med Staten om størrelsen på vederlaget. I 2007 ble partene ikke enige og det endte med en voldgiftsdom. Riksmeklingsmannen slo da fast at «det kollektive vederlaget er et viktig kulturpolitisk virkemiddel, både på grunn av organisasjonenes anvendelse av vederlagsmidlene og fordi det er et

Kontrakts- og vederlagsforhandlinger

---

viktig element i kunstnerpolitikken», og det ble fastsatt en økning i enhetsprisen på 6,1 % for 2008, og en årlig økning på 4 % for de tre påfølgende år. Siden 2011 har denne avtalen blitt prolongert. Den siste prolongeringen utløp 31. desember 2015.

Det ble våren 2015 nedsatt et forhandlingsutvalg bestående av Trond Andreassen (NFF); Mette Møller (DnF), Ragnar Bjerkreim (NOPA), Martin Biehl (Grafill; fra august Randi Hobøl) og Ika Kaminka.

Det ble avholdt et forhandlingsmøte med KUD før sommeren, men departementet viste da til en rapport om e-bøker i bibliotek som var under arbeid, og forhandlingene ble utsatt til over sommeren.

1. oktober la vi frem vårt krav om en markant økning med henvisning til Kunstnerøkonomirapporten.

Det er også avholdt tre møter for alle organisasjoner med forhandlingsrett til vederlag, 4. mars og 9. november 2015, samt 2. februar 2016.

Den 22. januar 2016 kom partene til enighet om en økning av enhetsprisen på 3 %, og en ny ettårig avtale ble inngått. Enhetsprisen per vederlagsberettiget verk i 2016 ble da fastsatt til kr 2,460068.

På møtet i februar takket Trond Andreassen for seg og Tore Slaatta ble valgt som ny representant i forhandlingsutvalget. Randi Hobøl ble erstattet av Kari Bucher, daglig leder i Grafill.

Det ble i oktober avholdt et møte med representanter for forfatterforeningene, om e-bøker i bibliotek, der målet var å se på hele feltet under ett: forlagsavtaler, bibliotekvederlaget osv. Kjartan Veve fra Biblioteksentralen informerte om hvordan salg av e-bøker til bibliotek foregår i dag om ulike lisensmodeller og tekniske systemer. Hovedutfordringen er den omfattende kassasjonen i bibliotekene, som fører til at vederlaget går ned selv om enhetsprisen går opp.

Forvaltningsorganisasjonene

- **Kopinor**

Kopinor ble startet av norske rettighetshavere i 1980. NO er en av Kopinors 22 medlemsorganisasjoner. Kopinor inngår avtaler om analog og digital kopiering med brukere innenfor utdanningssektoren, offentlig forvaltning, kirker og trossamfunn, næringsliv og organisasjoner. Gjennom avtalene får brukerne enkel tilgang på kultur, samtidig som opphavsmenn og utgivere får betalt for sine verk.

Norsk Forfatter- og Oversetterfond mottar vederlag på vegne av de skjønnlitterære skribentorganisasjonene. Fondet mottok i 2015 8 302 166 kr i kollektive vederlag fra Kopinor, sammenlignet med 7 874 510 kr året før.

Norske rettighetshavere mottok i alt 189,9 mill. kr i kollektive vederlag fra Kopinor i 2015. I kollektive vederlag til utenlandske rettighetshavere ble det utbetalt 53,7 mill. Kopinor utbetaler også en del vederlag til rettighetshavere individuelt (11 mill. i 2015).

Avtalen med KS om kopiering i skoleverket, kulturskolene og kommunal administrasjon er Kopinors største. En ny avtale tok til å gjelde i 2015.

På universitetene og høyskolene er Kopinors kompendieløsning *Bolk* nå tatt i bruk for rettighetsklarering. *Bolk* kan også benyttes til å fremstille kompendier, både digitalt og på papir, og en rekke læresteder har tatt løsningen i bruk.

Yngve Slettholm er administrerende direktør, Ann-Magrit Austenå styreleder.

BOKHYLLA

Digitaliseringsprosjektet Bokhylla.no ble lansert i 2009; her gjøres bøker tilgjengelig på Nasjonalbibliotekets hjemmesider. Bokhylla er gratis tilgjengelig for alle med norsk IP-adresse. Bøker som er opphavsrettslig beskyttet er ikke tilrettelagt for nedlasting eller utskrift.

I starten omfattet prosjektet ca. 50 000 bøker fra 1690-, 1790-, 1890- og 1990-årene. I 2012 ble det inngått en permanent avtale mellom

Kontrakts- og vederlagsforhandlinger

Nasjonalbiblioteket og Kopinor, som forvalter rettigheter for forlag, forfattere og andre rettighetshavere. Avtalen gir Nasjonalbiblioteket anledning til å skanne og tilgjengeliggjøre bøker utgitt i Norge frem til og med år 2000, også bøker som fortsatt er beskyttet av opphavsrett. Bokhylla vil inneholde 250 000 titler når den er komplett i 2017.

Ifølge avtalen betales det et årlig vederlag på 36 øre per side i 2013, 34 øre i 2014 og 33 øre fra og med 2015.

Den enkelte rettighetshaver, både forfatter, oversetter og utgiver, har mulighet til å trekke enkelttitler fra Bokhylla.

Noen endelig fordelingsnøkkel for fastsettelse av utgiverens og opphavsmennes andel av bokhylla-vederlaget er ikke fastsatt. Inntil videre er det enighet om å bruke de såkalte papirnøklene (dvs. de etablerte fordelingsnøklene som brukes for fordeling av kopieringsvederlaget fra Kopinor).

På et styremøte i Kopinor i februar 2014 ble det vedtatt at når vederlaget til en enkelt rettighetshaver overstiger kr 800, skal det fordeles individuelt, noe som innebærer at en ikke ubetydelig andel av vederlaget går til arvinger (av f.eks. Hamsun). Den individuelle fordelingen gjelder imidlertid ikke oversettere, hovedsakelig fordi man ikke har tilstrekkelig data til å utføre slik betaling til denne gruppen. Bokhylla-vederlaget vil ikke komme til å følge den ellers innarbeidede kollektive pengestrømmen.

- **Norwaco**

NO er en av 34 medlemsorganisasjoner i Norwaco. Norwaco inngår avtaler om sekundær bruk av lyd og bilder innen sektorene TV-distribusjon, Undervisningsvirksomhet, Privatkopiering og Kulturarv.

TV-DISTRIBUSJON

Etter flere år preget av tvister kom en løsning på plass i januar 2015. Forliket løste de fleste stridstemaene Norwaco har stått i siden 2008, og innebar et betydelig etteroppgjør for perioden 2011–2014. Forlikens avtalen sikret vederlag for TV-distribusjon for de TV-kanalene forliket omfatter i en avtalt periode fremover.

Forliket med TV-distributørene fra januar omfattet ikke den prinsipielle tvisten om TV-distributøren Get AS' distribusjon av

Discovery Network Norway's kanaler TVNorge, FEM, MAX og VOX. Hovedspørsmålet er hvorvidt det påligger Get å klarere for videresending av opphavsrettigheter ved sin kabel distribusjon, jf. åvl § 34. Norwaco tapte saken i Borgarting lagmannsrett i april 2015 og anket dommen i mai. Høyesteretts ankeutvalg besluttet i juni at saken tas til behandling. Saken fant sted 16.–18. februar 2016.

Markedet for TV-distribusjon er fortsatt økende. Antall lineær-TV-abonnenter og antall kanaler som tilbys har aldri vært høyere. Tjenesten «start forfra» og distribusjon av én strøm utenfor hjemmet, er i 2015 inkludert i avtalene med alle distributørene. Det er innført nye vederlagssatser som gjenspeiler dette.

Inntektene for 2015 utgjør ca. 330 mill. Av dette er ca. 10 mill. etteroppgjør for tidligere år. Til sammenlikning var inntektene i regnskapet for 2014, 261 mill.

UNDERVISNINGSVIRKSOMHET

Norwaco har i 2015 fortsatt arbeidet med å inngå avtaler med nye kommuner, universiteter, høyskoler, private høyskoler og folkehøyskoler.

PRIVATKOPIERING

I statsbudsjettet for 2015 ble det bevilget kr 45 354 000 som kompensasjon for lovlig kopiering til privat bruk, for 2016 er det foreslått bevilget kr 46 215 000. Dette er en økning på ca. 1,9 % fra 2015.

Den statistiske undersøkelsen av kopieringen i 2015 viser fortsatt økning i kopieringen. Antall lovlige og kompensasjonsberettigede kopier pr. uke går fra ca. 19,4 mill. kopier i 2014 til ca. 22,4 mill. kopier i 2015. Dette er en økning på ca. 15 % som etterfølger en økning på 31 % fra 2013 til 2014. Kopiering av film og TV-programmer står for omtrent halvparten av oppgangen. For lyd har vi sett en fallende trend fra 2009–2014, men fra 2014 ser vi igjen en økning, i hovedsak basert på økt gratis kopiering fra internett.

KULTURARV

Norwaco har en løpende avtale med NRK om bruk av arkivmateriale kringkastet før 1.1.1997. For 2015 betalte NRK i henhold til avtalen kr. 17,1 mill.

NY FORVALTNINGSKONTRAKT

Ny forvaltningskontrakt ble vedtatt av Norwacos styre i desember 2015 og skal inngås med alle medlemsorganisasjonene.

Cathrine Nagell er direktør, Jan Terje Helmlı er styreleder.

- **PRIVATKOPIERINGSVEDERLAG OG NO**

I revisjonen av åndsverkloven i 2005 ble det, som et resultatet av et EUs InfoSoc-direktiv av 2001, innfört en kompensasjon for lovlig privat eksemplarframstilling av lydopptak og film («privatbrukskopiering»), i form av en årlig bevilgning over statsbudsjettet. Det var en forutsetning at midlene skulle fordeles individuelt. Fordelingen av oversetternes andel gjøres på grunnlag av statistikk over solgte lydbøker.

De første midlene kom inn til foreningen i 2008, og fra 2010 besluttet NO at midler generert av avdøde eller ukjente oversettere skulle gå til et stipend som ble utlyst årlig og som kunne søkes av oversettere som hadde hatt lydbok det inneværende året.

NOs andel av vederlaget har gått ned de siste årene og var i 2015 på kr 147 186. Bevilgningen til de skjønnlitterære gruppene har vært relativt stabil, men kopiering i andre kunstuttrykk har økt mye og «tilkjennes» dermed mer av den totale bevilgning.

NO mottar statistikk over de mest solgte oversatte lydbøkene og fordeler vederlaget iht. denne statistikken. Vederlag der oversetter er død, i tillegg til vederlag der oversetter enten er umulig å finne eller ikke svarer på brev, er blitt avsatt til stipender. Det totale stipendbeløpet var i 2014 på kr 65 000. Dette var avsatte midler fra 2013. Beløpet fra 2014 til stipender i 2015 var på 36 000, og det diskuteres nå om disse midlene kan benyttes på annen måte som også kan komme skjønnlitterære oversettere til gode individuelt.

Forlagsavtaler

E-boksalget utgjør fortsatt en forsvinnende liten del av boksalget i Norge, selv om omsetningen økte med over 31 % i fjor. Samtidig er tendensen at salget av e-bøker går ned i andre land. Vi mener derfor fremdeles at det er for tidlig å inngå noen mer permanent avtale på dette feltet.

*Fra handlingsplanen:
«Reforhandle den
midlertidige e-bok-
avtalen som utløper
31.12.15»*

I et møte med forleggerne 19. november ble det enighet om nok en gang å prolongere den midlertidige e-bok-avtalen for ett år. Forleggerne foreslo på sin side å rydde opp i villniset av stadig nye protokoller slik at gjeldende (midlertidige) avtale blir mer oversiktlig, noe vi uten videre kunne slutte oss til. De har også utarbeidet et forslag til en slik opprydning, som vi ennå ikke har fått tatt stilling til. Dette bør imidlertid være på plass før årsmøtet.

- **Bokklubbavtalen**

NO har to avtaler om utgivelser i bokklubb: en med De norske bokklubbene og en med Tanum bokklubber. Da Cappelen og Damm fusjonerte og dannet Tanum bokklubber, sa de opp den eksisterende avtalen. Hovedgrunnen til dette var at Tanum kun gir ut bøker fra eget forlag, og at det ikke er snakk om egne bokklubbutgivelser, kun tilleggsopplag av eksisterende utgivelser. DnB har vært i kontakt for å diskutere evt. revurdere den avtalen. Det er avholdt to sonderende møter, og DnB forventes å be om forhandlinger i løpet av mars.

- **Storytel**

Storytel Norge er en strømmetjeneste for lyd- og e-bøker, som eies av Storytel AB og Cappelen Damm. I desember 2014 inngikk NO/NFF en ettårig prøveavtale med dem om bruk av oversatte lydbøker. Da Storytel startet opp i fjor vår, hadde tjenesten ca. 5 000 abonnenter, som nå har vokst til over 20 000. Ifølge deres egne prognoser bør abonnentstallet stige til det dobbelte i løpet av året.

Første avregning fra Storytel er ventet i skrivende stund, så vi har ennå ikke sett noen endelige tall. De anslagene vi imidlertid har fått, viser at Cappelen Damm har mottatt en forlagsroyalty på sju millioner kroner fra Storytel. Når andelen oversatte titler ligger på ca. 40 % og oversetternes lisens er på 10 %, betyr dette en samlet utbetaling til oversetterne på 280 000 kroner. Dette beløpet skal så fordeles på samtlige oversatte titler etter bruk.

Tjenesten er fremdeles så ny at det er for tidlig å trekke noen konklusjoner om hvordan avtalen virker, så den er foreløpig fornyet for ett år til.

- **Strømming av e-bøker**

*Fra handlingsplanen:
«Forhandle frem en
avtale om strømming
av e-bøker»*

Dette punktet kom på handlingsplanen fordi Storytel/Cappelen Damm hadde varslet at de ønsket å utvide tilbudet til også å omfatte e-bøker. Det har imidlertid vist seg å være liten interesse for de e-bøkene som allerede er tilgjengelige på Storytel, og de har ikke tatt videre initiativ til forhandlinger om e-bokstrømming.

- **Teateravtalen**

*Fra handlingsplanen:
«Styrke bevisstheten blant
medlemmer og forlag om at
skjønnlitterær oversettelse,
også teateroversettelse, skal
honoreres som lønnsinntekt og
ikke som næringsinntekt, og
arbeide for at DnF og NTO
sprer denne kunnskapen blant
sine medlemmer»*

Avtalen mellom NO og Norsk Teater- og orkesterforening regulerer oversettelser av dramatikk for norske medlemsteatre. Satsene i avtalen forhandles om hvert år. Det ble i desember avholdt et forhandlingsmøte, der NO uttrykte bekymring for det vi ser som en tendens til at teatrene bruker sine egne heller enn profesjonelle oversettere til å oversette dramatikk. Partene var enige om å se nærmere på dette. Inntil videre står fjorårets satser ved lag.

At oversettelse skal honoreres som lønnsinntekt er noe som stadig blir tatt opp i foreningens *Rundskriv*. Oversetterverkstedet for nye medlemmer som arrangeres kort tid etter årsmøtet, vil ha et innlegg om «hvordan skjøtte sitt oversetteri», der spørsmålet om lønn vs næringsinntekt vil tas opp. Det er også tatt opp i samtaler med NTO, og på møte med Forleggerforeningen i november 2015.

- **NRK-avtalen**

NO har to avtaler med NRK: avtale om bruk av oversatt prosa og lyrikk og avtale om bruk av dramatisk stoff. Begge disse ble fornyet og satsene oppjustert endret fra 1. mai 2015.

NRK sa imidlertid opp rammeavtalen med dramatikerne 1. juli 2015, og sommeren 2015 ble det brudd i forhandlingene. NRK har ønske om grunnleggende endringene i prinsippene for rettighetsoverdragelsen, og dette vil i så fall få konsekvenser også for deres bruk av oversatt materiale.

Stipender

NOS STIPENDER

Stipendrunden 2015

Stipendene ble utlyst i midten av september 2014 med søknadsfrist 16. oktober. Etter årsmøtets godkjenning av budsjett for 2015 ble stipendene utbetalt i løpet av mars.

TILDELINGER

- **Stipend til eldre fortjente medlemmer:**

Mona Lange

- **Honnørstipend:**

Per Kristian Gudmundsen

- **Arbeids- og prosjektstipender:**

6 mnd: Grip, Johann; Salih, Hawdam. Ett år: Sundby, Synneve.

To år: Aspen, Nina; Dimmen, Guro; Eldøen, Gøril; Hansen, Morten.

Tre år: Lund, Eve-Marie.

- **Etableringsstipend**

Kr 10 000: Bjørnsten, Ine Camilla Bjørnsten. Kr 15 000: Moen, Rune

R. : Aasen, Pål Heggøy. Kr 20 000: Helgeland, Leif

- **Diversestipend:**

Kr 5 000

Bjørnsten, Ine Camilla; Breidfjord, Kristian; Fronth-Nygren, Johanne; Hagland, Jan Ragnar; Haug, Harald; Haukeland, Elisabeth; Helgeland, Leif; Heyerdahl, Christian H.; Kilsti, Kristin Sophie; Lahaise, Maaike; Middelthon, Marius; Moen, Rune R.; Näumann, Kari; Peters, Anne Lande; Rem, Håvard; Roll-Hansen, Dina; Svihus, Birgit Owe; Tusvik, Marit; Wærum, Kari

Kr 10 000

Bjerkeng, Marit; Dobos, Éva; Eldøen, Gøril; Farbregd, Turid; Foldøy, Dagfinn; Fosser, Per E.; Foucher, Ellen Huse; Frydenlund, Hege; Gaustad, Morten; Heir, Margeritha Podesta; Rasmussen, Egil; Rød-Larsen, Hilde; Stenersen, Ellen Holm; Sundby, Synneve; Tonzig, Alice; Tørring, Magne; Vesterås, Lisa; Vormeland, Hedda; Warberg, June Hwasue

Kr 15 000

Aasen, Tone; Amadou, Christine; Berg, Ellen Karine; Bjarkøy, Jonas; Halmøy, Egil; Hermundstad, Ann Kristin; Lone, Steinar; Lyng, Hilde; Mellbye, Sidsel; Middelthon, Elisabet W.; Moa, Lars; Ringen, Erik; Rognlien, Jon; Saugestad, Vibeke; Solum, Kristina; Tveite, Tor; Vogt, Kirsti; Zandjani, Nina

Kr 20 000

Blomgren, Einar; Egeberg, Erik; Glad, Alf B.; Jonassen, Fartein Døvle; Kaminka, Ika; Kranstad, Bård; Løken, Silje Beite; Westberg, Carina; Øverås, Linn.

Kr 25 000

Aurstad, Tore; Bakke, Tove; Breivik, Pål Flatmo; Busk, Sissel; Dimmen, Guro; Frydenlund, John Erik; Gundersen, Inge Ulrik; Hanssen, Toril; Hovland, Ragnar; Lundbo, Thomas; Neumann, Ute; Plau, Hilde Sophie; Øye, Agnete.

Kr 30 000

Aspen, Nina; Christensen, Bente; Lindgren, John Erik Bøe; Myklebost, Tone; Stokseth, Lene; Sønsteng, Gry.

Kr 35 000

Gjerdrum, Aase; Haug, Ingrid; Kristiansen, Halvor; Lund, Eve-Marie; Windt-Val, Benedicta.

Kr 40 000

Brenna, Gry; Engen, Kari; Gjelsvik, Inger; Hansen, Morten; Klinge, Bente; Mehren, Hege; Sørensen, Roar.

Kr 45 000

Eikli, Ragnhild; Erichsen, Dorthe; Formo, Tone; Lotherington, Tom; Omland, Stian; Øvergaard, Kirsti.

Kr 50 000

Bakke, Kyrre Haugen; Frogner, Elsa; Lorentzen, Peter; Roeim, Jørn; Uthaug, Geir; Watz, Tommy; Winger, Cecilie.

Kr 55 000

Bjørnson, Elisabeth; Gudmundsen, Per Kristian; Rosse, Øystein.

Kr 60 000

Alfsen, Merete; Bolstad, Kari; Dahl, Sverre; Engen, Bodil; Grinde, Heidi; Herrman, Bjørn Alex; Høverstad, Torstein Bugge; Johansen,

Knut; Kemény, Kari; Kolstad, Henning; Ofstad, Knut; Qvale, Per; Risvik, Kari; Risvik, Kjell; Rugstad, Christian; Sjøgren-Erichsen, Torleif.

- **Materialstipend**

Det ble tildelt stipender for til sammen kr 135 700 fordelt på 14 medlemmer i 2015.

STATENS KUNSTNERSTIPENDER

Statens kunstnerstipender ble utlyst i midten av september 2014 med søknadsfrist 16. oktober. Stipendkomiteen for skjønnlitterære oversettere behandlet søknadene i januar 2015 og leverte innstilling til statens stipender i begynnelsen av februar.

Skjønnlitterære oversettere hadde i 2015 en kvote på fire arbeidsstipender (ett ledig for innstilling), to arbeidsstipender for yngre kunstnere (ett ledig for innstilling), samt kr 381 000 til diversestipender. I tillegg var en garantiinntekt ledig for tildeling som seniorstipend/stipend for etablerte kunstnere.

I 2015 ble følgende statlige kunstnerstipender tildelt skjønnlitterære oversettere:

- **Seniorkunstnere:**

Knut Ofstad

- **Arbeidsstipend:**

Steinar Lone, tre år

- **Arbeidsstipend for yngre kunstnere:**

Johanne Fronth-Nygren, to år

- **Diversestipend:**

Kr 10 000: Bjerkeng, Marit; Jordal, Preben; Neumann, Ute.

Kr 15 000: Blomgren, Einar; Westberg, Carina. Kr 20 000: Nordang,

Astrid; Vormeland, Hedda. Kr 21 000: Engen, Kari. Kr 25 000:

Aurstad, Tore. Kr 30 000: Christensen, Bente; Erichsen, Dorthe;

Hanssen, Toril; Lyng, Hilde; Ødegård, Knut. Kr 40 000: Vidnes,

Øystein. Kr 45 000: Bakke, Tove.

Økonomi

Tilskuddsordninger

I 2015 ble det innvilget aktivitetstilskudd til seks medlemmer på til sammen kr 34 085. Tilskuddet kan søkes til oversetterrelevante aktiviteter, og det er utarbeidet eget søknadsskjema.

I 2015 benyttet 25 medlemmer seg av tilbudet om refusjon av premien for frivillig sykeforsikring for frilansere. Det ble utbetalt til sammen kr 220 482.

Hvert medlem kan honorere konsulenter etter gjeldende regler for inntil kr 5 000 per år. I 2015 benyttet elleve medlemmer seg av ordningen, og det ble utbetalt kr 47 990.

Foreningen betaler leie for to kontorer på skriveloftet i Litteraturhuset i Oslo. Leien i 2015 var på kr 14 484, og begge kontorer var tildelt for hele året.

SOLIDARITETSHJELP

Solidaritetshjelp ytes etter søknad til styret. I perioden er det tre medlemmer som har fått solidaritetslån og ett medlem som har fått direkte solidaritetsstøtte.

STØTTE TIL ULIKE FORMÅL

Kunstnernetverkets arbeidsutvalg kr 2 000, Forfatternes klimaaksjon kr 3 000, Arendalsuka kr 3 000, Riddu Riddu-festivalen kr 6 000, Tidsskriftet *Mellom* kr 10 000, Festivalen *Sted* kr 10 000, Fengslede forfatteres komité kr 10 000, Norsk kritikerlag kr 20 000, Faktafyk v/Foreningen !les kr 15 000, Verkstedet Vice-versa kr 15 000, The Authors Guild \$ 2 000.

FINANSSAMMENDRAG

Foreningen har investering på 8,362 millioner, fordelt på aksjer/aksjefond (45,5 %), bank/likviditet (25,2 %) og andre investeringer (eiendom; 29,2 %). Samlet avkastning for totalporteføljen ender på ca. kr 300.000,- tilsvarende 2,6 %.

Avkastningen på finansporteføljen (altså ekskl. bank og leilighet i Berlin) ble ca. 3,5 %. Bankavkastningen anslås til ca. 1 % for fjoråret, og det ble dermed en klar meravkastning av forvaltningen også i 2015.

På styremøtet i mars ble det i samråd med porteføljerådgiver Terje Nilsen besluttet å endre investeringsprofilen. Vi har de siste ti årene hatt en investeringsstrategi som tilsa ca. 30 % i såkalte risikoaktiva og 70 % i renter og garanterte produkter, men de siste årenes renteutvikling gjør at rentedelen av porteføljen må forventes å gi mindre avkastning enn før. Det ble derfor konkludert med at en 40/60-profil ville være mer hensiktsmessig for foreningen. Dette innebærer at 40 % plasseres i risikoaktiva som for eksempel aksjefond, og det resterende i en balansert renteportefølje. 40/60-profilen anvendes på NOs samlede langsiktige kapital, dvs. også de langsiktige bankinnskuddene og leiligheten i Berlin. Norsk

Oversetterforening vektlegger langsiktighet i sine investeringer og tåler derfor relativt store svingninger, siden større negative verdiutslag historisk sett innhentes innen relativt få år. Når styret mente at en slik justering ikke bare var forsvarlig men påkrevd, var det nettopp med henvisning til den lange tidshorisonen og til dagens rentesituasjon.

Fordeling av kostnader 2015

